

UVODNA RIJEČ

Za koga će glasati umrli

Piše: Jasna A. Petrović

Hrvatsku su vlast godinama birali ljudi koji ne postoje ili oni koji su umrli ili trajno iselili. Tako je prema popisu punoljetnih državljana 3.177.740, a u registru je za izbore 2020. bilo zavedeno 3.674.664 birača, što iznosi 496.924 „mrtvih duša“. U svim županijama u Hrvatskoj broj birača veći je od broja punoljetnih stanovnika - na nivou države razlika iznosi gotovo 14 posto, i to najviše u onima koje su uz granicu Bosne i Hercegovine ili Srbije, a prednjači Makarska u kojoj je čak 38,6 posto više birača od punoljetnih stanovnika s prebivalištem, a župan osječko-baranjski Ivan Anušić tvrdi kako mnogi žive u Srbiji, a glasaju u Vukovaru.

Bizarnosti izbornog popisa nisu jedini misterij hrvatske politike jer Hrvatska i dalje ima 209 tisuća zdravstvenih osiguranika više nego stanovnika, što nije samo neko pravo, već stvarni trošak javnih financija. Gogoljev glavni junak romana Mrtve duše, Pavel Ivanović Čičikov, dolazi na ideju da bi od vlastele mogao kupovati popise umrlih seljaka koji su im plaćali poreze. Dakle, Čičikov nagovori „gospodu“ da mu uz malu ili nikakvu naknadu prepisu svoje umrle kmetove čije smrti nisu nigdje zabilježene, kako bi on s popisom kmetova mogao dobiti zemlju koja se nudi za nisku cijenu. Poslovni plan mu se temelji na trgovini mrtvim dušama. Zvuči poznato? Hrvatsku su vlast godinama birali ljudi koji ne postoje ili oni koji su umrli.

I dok neki na nacionalnoj i lokalnim razinama trguju „mrtvim dušama“ i kupuju glasove, beskonačni déjã vu obljetnica ratnih pobjeda i poraza, godišnjica priznanja, permanentno povećanje broja branitelja i ratnih vojnih invalida, osmišljavanje novih pronatalitetnih politika i obećanja povratka iseljenih i davanja mrvica obespravljenim i poniženim umirovljenicima – su stvarna hrvatska realnost. Jedina nesporna činjenica je da je u Hrvatskoj sve manje djece i umirovljenika. Jedni se ne rađaju, drugi pak ubrzano umiru, što zbog korone, gripe, svih vrsta bolesti i samoubojstava, a ponajviše zbog siromaštva i socijalne isključenosti.

Promatrajući razdoblje otkad je službeno proglašena epidemija korone u Republici Hrvatskoj, broj umrlih od ožujka 2020. do prosinca 2022. porastao je za 13,4% u odnosu na petogodišnji prosjek za isto razdoblje, odnosno umrlih je bilo 19.866 više. Ukupan broj umrlih u 2022. bio je 57.364, što je 8,8% više umrlih u odnosu na prosječan broj u razdoblju 2015. – 2019. Dakle, eto nam još prostora za nove glasove umrlih. I za koga će oni glasati? Pa valjda za one koji su na vlasti, tamo gdje jesu na vlasti.

Ustavni sud je s pravom ovih dana odlučio da službeni popisi birača moraju pružiti uvid u stvarno stanje u izbornim jedinicama, kako god one bile definirane zakonom. Nova izborna pravila vladajuća koalicija vjerojatno donosi do kraja rujna, a najizglednije je rješenje to da će se u izbornim jedinicama birati različit broj zastupnika, a ne napraviti prekrajanje izbornih jedinica.

Tako će vremena kada je Hrvatska imala više birača nego stanovnika postati pomalo bizarna prošlost. No, birača na popisu još uvijek je više nego što ih je u zbilji, mrtve duše još uvijek odlaze na birališta, pa je jedini način da policija izrešeta sve prijave prebivališta, iako će to izazvati oštre političke rasprave između svih sukobljenih političkih stranaka zbog tvrdnje da policija briše birače po nalogu vlasti. Nova runda provjere prebivališta mogla bi mnoge, ne samo one koji su se iselili u Irsku, a nisu odjavili prebivalište, zbog izbora učiniti izbrisanim. Pa vi, dragi čitatelji, birajte: hoćete li mrtve duše na biralištima ili izbrisane građane?

U OVOM BROJU:

PRESUDA USTAVNOG SUDA

Još 10 milijardi kuna za mirovine pripadnika HVO-a?!

13 GODINA NEPRAVDE

Branitelji opet prevareni

INTERVJU

DR.SC. ANA PERINIĆ-LEWIS, INSTITUT ZA MIGRACIJE I NARODNOST



Više aktivnosti u mirovini – dulji život

TEHNOLOGIJA PAMETNOG STARENJA

Tata je u pravu

NACIONALNA NAKNADA ZA STARIJE OSOBE

Nema siromaške potpore bez bankovnog računa!

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

UGOVORI O UZDRŽAVANJU NA REŠETU

Konačno i ukidanje dosmrtnih ugovora?

Nakon što su 13.12.2022. Sindikat i Matica umirovljenika uputili otvoreno, jedanaesto po redu pismo ministru pravosuđa i uprave, konačno je nešto pokrenuto. Naime, 27. siječnja 2023. je osnovana Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim odnosima, a među 16 članova su uključene i predsjednice SUH-a i MUH-a, Jasna A. Petrović i Višnja Fortuna.

Strogim i birokratskim rječnikom se navodi kako su sastanci zatvoreni za javnost, niti je dopušteno o sastancima govoriti u javnosti. No, u svakom je slučaju korisno da se dugogodišnji zahtjevi za ukidanje ugovora o dosmrtnom uzdržavanju i donormiranje ugovora o doživotnom uzdržavanju konačno nalaze na dnevnom redu. Hoće li to biti i kraj lešinarenja i prijevara starijih osoba, otimanja njihovih nekretnina i ekonomskog masovnog zlostavljanja, vidjet će se.

RADNA SKUPINA ZA ANALIZU STANJA MIROVINSKOG SUSTAVA

Katalog prava na doradi

Dana 26. siječnja 2023. je održan 2. sastanak Radne skupine za analizu stanja mirovinskog sustava na kojem je poduže izlaganje imao zamjenik ravnatelja HZMO-a Ivo Bulaja, s fokusom na obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti i pregled kataloga prava iz Zakona o mirovinskom osiguranju.

U radnoj skupini su i predstavnici umirovljeničkih udruga, SUH i MUH, te predstavnici Ministarstva financija, Ministarstva hrvatskih branitelja, Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade, Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Središnjeg registra osiguranika, Državnog zavoda za statistiku, Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga, Udruge društava za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinskih osiguravajući društava, Pravnog fakulteta u Zagrebu, Instituta za javne financije, Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, Ekonomskog instituta Zagreb, Hrvatske udruge poslodavaca, Saveza samostalnih sindikata Hrvatske, Matice hrvatskih sindikata te Nezavisnih sindikata Hrvatske.

Već i sastav ove Radne skupine govori o ozbiljnoj namjeri Vlade da se iz svih kutova razmotri mirovinski sustav i pronađu rješenja koja će doprinijeti njegovoj adekvatnosti i održivosti. No, vidljiva je i prisutnost zagovornika svojevrstne privatizacije i kapitalizacije mirovinskog sustava, modela kojem su u EU ostali vjerni još jedino Hrvati i Bugari, najsiromašnije zemlje s najneadekvatnijim mirovinama. Uglavnom, na sljedećoj sjednici će biti prezentiran pregled statističkih podataka o kretanjima prosječne mirovine i mirovinskog staža od 2018. do 2022. godine.

IZVJEŠTAJ PUČKE PRAVOBRANITELJICE

Diskriminacija i preporuke

Kao i svake godine, Sindikat umirovljenika Hrvatske je 21. siječnja 2023. poslao svoj prilog za izvještaj Pučke pravobraniteljice za 2022. godinu, i to u 11 točaka, vjerujući kako će se barem dio prijedloga naći u preporukama pravobraniteljice pred Hrvatskim saborom. Osim stavljanja spornih pitanja na red Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe, SUH je nerijetko nastojao, gdje je to bilo moguće, davati prijedloge i kroz javna savjetovanja. Tako je tijekom 2022. godine uputio svoje primjedbe na sedam izmjena zakona, no malo toga je i prihvaćeno.

Dan umiro

Nakon neshvatljive pauze od četiri mjeseca, u petak 27. siječnja 2023. održana je 10. sjednica Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe. To je razdoblje bilo popunjeno dovršavanjem Zakona o mirovinskom osiguranju i pripremama za primjenu novog modela obiteljskog dodatka te povećanja obiteljske mirovine za 10 posto i najniže mirovine za 3 posto. Također, u ubrzanom finišu uvođenja eura te ulaska u Schengen, Plenković je odobrio već četvrtu jednokratnu naknadu za umirovljenike u zadnje dvije godine, potaknut rastom inflacije i osobito poskupljenjem prehrambenih proizvoda. No, to ne znači da se mijenjaju suštinske stvari u mirovinskom sustavu, poput ukidanja drugog kapitaliziranog stupa ili promjene modela usklađivanja mirovina.

Uz uobičajeni „jednosmjerni“ dnevni red započela je i ova sjednica Nacionalnog vijeća, prvo o komunikacijskim aktivnostima za provedbu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju od 1.1.2023. U prezentaciji HZMO-a precizno su pobrojane aktivnosti koje su poduzeli, što je omogućilo da se već u prvih mjesec dana podnijelo 50 tisuća zahtjeva za obiteljski dodatak, te 20 tisuća zahtjeva za ostvarivanje prava na obiteljsku mirovinu. Sindikat i Matica su inicirale još u prosincu online radionicu, nakon koje su održani deseci tribina i objavljeni brojni članci u Glasu umirovljenika, na web stranici SUH-a te na tematskoj Facebook stranici SUH-a.

Ljudi su ovoga puta kvalitetno informirani, iako je bilo isprva ponešto nejasnoća tko ima pravo na ostvarivanje dodanog staža po djetetu zbog novog izračuna mirovine. HZMO je pripremio i kvalitetnu informaciju o isplati jednokratnih novčanih primanja u 2021. i 2022. godini u ukupnom iznosu od 4,5 milijarde kuna (600 milijuna eura).

Da mirovine prate inflaciju!

Na inzistiranje umirovljeničkih predstavnika u dnevni red su uvršteni i prijedlozi umirovljeničkih udruga, a državni tajnik Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike Ivan Vidiš slušao ih je sa začudnom empatijom. Prvi zahtjev je povećanje svih mirovina za 10,5 posto, koliko je preostali dug države svim umirovljenicima nakon 1.1.1999. godine zbog pogrešno izračunatog iznosa prve aktualne vrijednosti mirovine, u koje je uračunat tzv. umirovljenički dug od oko

DNICA NACIONALNOG VIJEĆA ZA UMIROVLJENIKE I STARIJE OSOBE vljeničkih zahtjeva



12 milijardi kuna isplaćenih umirovljenicima kao nadoknadu za ratno protuzakonito uskraćivanje usklađivanja mirovina. Nažalost, Ministarstvo ne želi priznati to dugovanje.

Drugi, već godinama uporno ponavljani zahtjev je promjena modela usklađivanja dva puta godišnje na način da se ono vrši prema rastu povoljnijeg indeksa, bilo cijena/inflacije ili plaća, i to u stopostotnom iznosu, odnosno za one s mirovinama do 2.000 kuna za 120 posto povoljnijeg indeksa, a od 2.000 do 4.000 za barem 110 posto. Umirovljeničke udruge su otvorene i za druge modele usklađivanja, npr. s početnim fiksnim iznosom i dodatno s postotkom. O tome će se još raspravljati te SUH i MUH vjeruju da će doći do promjena.

Umirovljeničke udruge također, umjesto povremenog „darivanja“ od strane Vlade socijalnih potpora u formi jednokratnih naknada, a što je „pojelo“ oko 600 milijuna eura, predlažu uvođenje sustava 13. mirovine kakav postoji u desetak europskih zemalja. U neposrednom susjedstvu je Mađarska uvela sukcesivno 13. mirovinu, prve godine od 25 posto mirovine, te svake iduće za toliko više. Ovako se kroz jednokratne potpore samo onima s mirovinama do 4.360 kuna zapravo mirovine izjednačuju sa socijalnom pomoći i gube svoje uporište u godinama rada, te visini uplaćenih doprinosa.

Pogodovanje bankama

SUH i dalje inzistira da se, kao u svim drugim državama, omogući dostava mirovina putem pošte za sve one koji izraze takvu potrebu, jer je ukidanje tog prava svelo oko 1,2 milijuna umirovljenika samo na pe-

desetak tisuća onih koji primaju mirovinu poštom. Predsjednica SUH-a je prozvala Ministarstvo za pogodovanje bankama i zbog toga što je uvjet za ostvarivanje prava na nacionalnu naknadu za starije osobe da ta ista osoba u totalnom siromaštvu i najčešće živeći u zabitima Banije, Slavonije, Like i Zagore – mora imati otvoren račun pri banci, jer ako potvrdu banke o IBAN-u ne priloži zahtjevu, ne može ostvariti to pravo. Predstavnici HZMO-a su informirali kako su započeli razgovore s Hrvatskom poštom, koja traži previsoku naknadu.

Umirovljeničke udruge su ponovno zatražile ukidanje dosmrtnog uzdržavanja i donormiranje doživotnog uzdržavanja, no nakon što su u studenom 2022. godine SUH i MUH uputili otvoreno pismo ministru pravosuđa, konačno je formirana radna skupina za izmjene Zakona o obveznim odnosima, u kojoj su i predsjednice obje udruge.

Bez alimentacije za bake

Predsjednica SUH-a Jasna A. Petrović je podsjetila i na još dva važna zahtjeva, prvo, na potrebu ukidanja alimentacije koju, ako to ne čine njihovi sinovi, trebaju za unuke plaćati djedove i bake, a takav model ne samo da cijedi siromašne umirovljenike, već i ne postoji nigdje u Europi (uvela ga je, inspirirana američkim propisima Milanka Opačić). Najposlije, zatraženo je i pokretanje rasprave o uvođenju dodatka za umirovljenike samce, jer je čak 55 posto njih u zoni siromaštva.

Održana je i prezentacija o aktivnosti-ma Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u sklopu projekta „Aktivni u mirovini“, kojim se konačno omogućilo posredovanje u zapošljavanju umirovljenika, a u čemu su angažirane i umirovljeničke udruge. Podnesena je i informacija o isplati jednokrat-

nog novčanog primanja korisnicima prava u sustavu socijalne skrbi, te je prezentirana inicijativa za unapređenje zaštite osoba starije životne dobi integriranim pristupom sustava zdravstva i socijalne skrbi, što je osobito bitno radi razvitka palijativne skrbi koja je izrazito multisektorska.

Sigurne kuće za starije?

Na kraju je najavljeno kako će se uputiti dopis umirovljeničkih udruga ministru Berošu te ravnatelju HZZO-a Vukeliću radi izmjene propisa kojim se sada u prihode za stjecanje besplatnog dopunskog osiguranja uračunava čak i jednokratna socijalna pomoć najsiromašnijim umirovljenicima, npr. za nabavku skupog lijeka, iako se Zakonom o socijalnoj skrbi u prihode uračunava samo stalna socijalna pomoć. Umirovljenički predstavnici su postavili i pitanje razmišlja li se i dalje o uvođenju instituta njegovatelja za starije osobe, što je bilo predviđeno bivšom Strategijom o socijalnoj skrbi za starije osobe, a također je, s obzirom na pojačano nasilje nad starijim osobama, zatraženo da se razmotri uvođenje ženskih sigurnih kuća za starije žene, koje su najčešće žrtve.

Na sjednici su sudjelovali državna tajnica Marija Pletikosa, državni tajnik Ivan Vidiš, ravnateljica Uprave za mirovinski sustav Melita Čičak, predsjednica Nacionalnog vijeća Višnja Fortuna, predsjednica Sindikata umirovljenika Hrvatske Jasna A. Petrović, predstavnici Matice umirovljenika Hrvatske i Sindikata umirovljenika Hrvatske, Ministarstva zdravstva, Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

Branitelji opet prevareni

Pri otvorenju Veteranskog centra u Sinju namijenjenog liječenju branitelja i stradalnika Domovinskog rata 27. siječnja 2023. godine premijer Andrej Plenković je kazao sljedeće: „Na početku mandata naše prve Vlade vratili smo 10 posto oduzetih od mirovina hrvatskih stradalnika. U ovoj godini, kada smo riješili sve što nam je bio politički cilj, ući u euro-područje i schengenski prostor, najavljujem da ćemo vratiti i onih drugih 10 posto i to za 62 tisuće hrvatskih branitelja“, najavio je premijer.

Za one manje upućene učinilo se kao da je prijašnja Vlada vratila, a sadašnja da će vratiti neki novac nepravедno zaknutim umirovljenicima po posebnim propisima, uglavnom braniteljima, i to u iznosu od 10 posto, no stvarnost je potpuno drukčija. Naime, Vlada nije vratila, niti će vraćati ikakav novac, već će samo postupno ukinuti krizni porez kojeg je još 2010. godine uvela tadašnja premijerka Jadranka Kosor, a što je vidljivo i na stranici e-Savjetovanja u kojoj je 30. siječnja osvanuo obrazac Ministarstva rada i mirovinskog sustava u kojem se najavljuje izmjena spornog zakona.

Ne vraća se novac

Tako u obrascu piše kako će se 1. srpnja 2023. godine smanjiti porez sa dosadašnjih 10 na 5 posto, a od 1. siječnja 2024. konačno ukinuti taj porez, nakon 13 i pol godina. Dakle, vraćaju se postoci na nulu, ne vraća se novac. Ono što je nebulozno u cijeloj ovoj priči je što je Vlada mogla odmah ukinuti taj porez, ali ispada da je odlučila umirovljenicima prema posebnim propisima udariti još jedan krizni porez od 5 posto u srpnju ove godine. Onako, jedan oprostajni, kad se već toliko godina čekalo...

Postoji i razlog zbog čega je ova problematika baš sada postala aktualna u široj javnosti, iako SUH već godinama upozorava na ovaj problem. Naime, posljednje rekordno usklađivanje mirovina od 6,18 posto značilo je i veći broj umirovljenika koji su jednim usklađivanjem prešli granicu od 3.500 kuna, a ujedno su ti umirovljenici i lakše mogli primijetiti da ih je netko zaknutio za određeni iznos mirovine. Zbog toga su se SUH-u javili brojni branitelji koji su imali između 3.400 i 3.500 kuna mirovinu, i kad su očekivali da će dobiti povećanje mirovine od dvjestotinjak kuna iznenadili su se kad su vidjeli da su ostali zacementirani na 3.500 kuna.

Ovdje treba pojasniti kako je riječ o jednokratnom oduzimanju koje zapravo nikad nije 10 posto, jer mirovine nikad nisu toliko i rasle. Npr. ako je netko imao 3.450 kuna mirovinu te mu je posljednjim usklađivanjem od 6,18 posto mirovina trebala narasti za 213 kuna na 3.663 kune, njemu nije oduzeto 10 posto (366 kuna), već iznos do 3.500 kuna. Jedino su baš sa 10 posto bili zaknuti umirovljenici pri uvođenju Zakona 2010. godine kojima je bruto mirovina iznosila 3.889 kuna i više.

Propust i lijevih i desnih

Vlada Zorana Milanovića 2014. godine u isti je zakon unijela oporezivanje od 10 posto i za one koji imaju mirovine u bruto iznosu iznad 5.000 kuna, ali i odredbu kojom se taj porez ukida rastom BDP-a u tri uzastopna tromjesečja od najmanje 2 posto i ako je deficit državnog proračuna manji od 3 posto. Uvjeti su ispunjeni 2017. godine za vrijeme HDZ-ove Vlade koja je čisto zakonskom inercijom i morala ukinuti porez za one iznad 5.000 kuna.

No, Milanovićeva Vlada je učinila veliki propust i izostavila je navesti da se odredba o ukidanju poreza odnosi i na one s mirovinama iznad 3.500 kuna, pa je tako nepravda prolongirana još par godina, a kako vidimo i sad, umjesto trenutačnog



ukidanja poreza, on se zapravo prolongira još na dva usklađivanja mirovina, jer u ožujku slijedi usklađivanje mirovina od 1. siječnja te će i dalje biti zaknutih za do 10 posto poreza, a u srpnju će se umirovljenici zakidati do pet posto. Bilo bi smiješno, da nije tragično, jer je Vlada imala dovoljno vremena, odnosno 6 mjeseci od posljednjeg usklađivanja da reagira i odmah ukine taj porez.

U istom obrascu na e-Savjetovanja se pod pozitivne ishode zakonskih promjena navode i ostale kategorije umirovljenika prema posebnim propisima, poput djelatnih vojnih osoba, policajaca i vatrogasaca, koji uz ovaj porez plaćaju i još jedan porez, i to u iznosima od osam do 20 posto, ovisno o visini mirovine. Te poreze plaćaju još od 1. siječnja 2002. godine izmjenama i dopunama pojedinih posebnih zakona koji uređuju njihova prava, pa se u obrascu navodi kako će se donošenjem izmjena Zakona o smanjenju mirovina zapravo pomoći i njima kako više ne bi imali dvostruko smanjenje mirovina.

No, te kategorije umirovljenika su privilegirane od ostalih jer im se staž računa u povećanom trajanju pa tako za odrađanih 12 mjeseci dobiju 15, 16 ili 18 mjeseci staža osiguranja pa posljedično i veću mirovinu, a i privilegirani su u slučaju zaposlenja jer mogu raditi puno radno vrijeme i u mirovini, te primati pola mirovine.

Ukinuti i zdravstveni doprinos

Ono što svakako još treba riješiti, a avet je još jednog kriznog nameta iz 2010. godine, je porez od 1 i 3 posto na plaćanje dodatnog zdravstvenog doprinosa. Naime, država je vrlo brzo nakon pobune branitelja te iste 2010. preuzela obvezu plaćanja 1 posto za sve umirovljenike koji imaju mirovine ispod prosječne plaće, ali do dana današnjeg svi oni koji imaju bruto mirovinu višu od prosječne neto plaće moraju platiti tri posto iznosa mirovine iz svog džepa.

Umirovljeničke udruge već godinama traže da se ukine i taj porez, a da se kao prijelazno rješenje plaća tri posto samo razlika iznad prosječne plaće, ali Vlada i dalje nema sluha da riješi pitanje koje se tiče oko 28 tisuća umirovljenika. Neki će reći, pa oni ionako imaju visoke mirovine. Istina, ali su ih zaradili na pošten način uplatama visokih doprinosa, i pomalo je suludo da i dalje moraju podnositi teret neke davno završene krize. Uostalom, to je Plenković obećao predstavnicima umirovljenika na pregovorima u rujnu prošle godine.

Igor Knežević

Još 10 milijardi kuna za mirovine pripadnika HVO-a?!

U prosincu 2022. godine Ustavni sud RH donio je odluku koja bi mogla imati poprilično negativne posljedice po hrvatski državni proračun, odnosno stajati ga možda i desetak milijardi kuna (1,33 milijarde eura). Naime, taj sud je prihvatio tužbu bivšeg pripadnika Hrvatskog vijeka obrane (HVO) Ive Lamešića, i ukinuo pravomoćnu presudu Visokog upravnog suda koji je Lamešiću odbio priznati prava i povlastice koje uživaju hrvatski ratni vojni invalidi, pripadnici Oružanih snaga RH.

Tim činom, doduše ne jednoglasnim, jer je od 11 sudaca troje bilo protiv i napisalo žustro izdvojeno mišljenje i protivljenje takvoj odluci, Ustavni sud je omogućio i drugim pripadnicima HVO-a da zatraže ista prava i povlastice. Lamešić je tek jedan od deset tisuća pripadnika HVO-a koji su od 1997. do smjene HDZ-a s vlasti 2000. godine od tadašnjeg Ministarstva obrane dobili rješenje o statusu ratnih vojnih invalida (RVI). No, problematično je što su rješenja o dodjeli tog statusa svi ostvarili na temelju navodnog ranjavanja na južnom bojištu (dubrovačko primorje) 1993. i 1994. godine, nerijetko na istom mjestu i istog datuma. Birokratsko poravnavanje ili prijevera?

„Ko je jamio, jamio je“

Većinu tih rješenja su potpisali tadašnji general bojnik Ljubo Česić Rojs te stožerni brigadir Marinko Krešić, da bi Rojs kasnije tvrdio kako je to bila politička odluka tadašnjeg predsjednika Tuđmana i ministra obrane Gojka Šuška, a kojima se htjelo financijski pomoći pripadnicima HVO-a. Još problematičnije je što su svima invalidnost stečenu u ratu, kao i stupanj invalidnosti potvrdile liječničke komisije iz BiH, a MORH ih je potvrdio bez ikakve provjere. Čak i samom Lamešiću kao pripadniku HVO-a sa sjevera BiH (Orašje) u rješenju piše da je stradao na južnom bojištu u Hrvatskoj.

Dvije godine nakon smjene vlasti, 2002. godine, desetak tisuća rješenja koja nisu bila službeno uručena pripadnicima HVO-a, nego su stajala u ladicama MORH-a na misteriozan način su „iscurila“ i došla do pripadnika HVO-a, te ih je dio na temelju tih rješenja počeo dizati tužbe protiv Hrvatske tražeći da im se priznaju sva prava koja imaju i hrvatski ratni vojni invalidi, a to znači ne samo braniteljsku mirovinu nego i ostala financijska prava koja taj status osigurava: osobnu invalidninu (koja u slučaju većeg stupnja invaliditeta može biti veća i od mirovine), dodatak na tuđu njegu i pomoć, ortopedske dodatke, stambeno zbrinjavanje,

valjda i dionice, upis djeci na fakultete...

Nepoštivanje dogovora

Odvjetnici tih osoba uglavnom su isti oni pravnici koji su 90-ih radili u MORH-u, ali su nakon 2000. dali otkaze i otvorili odvjetničke urede. Sve veći broj tužbi nagnao je Sanadera i ministricu za branitelje Jadranku Kosor da 2006. potpišu s BiH međudržavni sporazum prema kojem se tim pripadnicima HVO-a Hrvatska obvezala isplaćivati braniteljsku mirovinu, a da sva ostala prava, poput osobne invalidnine, naknada za tuđu pomoć i njegu osigurava BiH.

No, do 2012. godine bilo je već oko 1.000 tužbi onih koji su htjeli sva prava pa je iste godine morao reagirati i tadašnji predsjednik



Hvidre HVO-a Dragan Radić, koji se ogradio od onih koji tuže Hrvatsku, doduše misleći da je tada tek oko 145 pripadnika HVO-a tužilo Hrvatsku, kazavši kako „nas deset tisuća pripadnika HVO-a koji ostvarujemo pravo na mirovinu poštuje dogovor napravljen još prije 15-ak godina“.

Iz svega je jasno da su pripadnici HVO-a dobivali ili lažni invaliditet, ili su stvarno ranjeni, ali na ratištu u BiH, jer je poznato da na južnom bojištu nisu sudjelovali pripadnici HVO-a, već postrojbe iz Hrvatske. Od tada do danas, broj pripadnika HVO-a koji primaju hrvatsku mirovinu prema posebnim propisima pao je na 6.763, te primaju u prosjeku 505 eura (3.804 kune), sa tek 6 i pol godina prosječnog radnog staža.

I Milanovićeva Vlada pokušala je na svoj način otkloniti opasnost za državni proračun pa je u prosincu 2012. u Zakon o pravima hrvatskih branitelja ugradila novi članak prema kojem se proglašava ništavnim svako MORH-ovo rješenje o priznanju statusa ratnog vojnog invalida

osobama koje nisu sudjelovale u obrani suvereniteta RH.

Otvorena „Pandorina kutija“

Sljedeće godine provedena je revizija MORH-ovih rješenja o HVO-ovim invalidima s južnog bojišta, te je isto ministarstvo proglasilo nezakonitima dodjeljivanje tog statusa pripadnicima HVO-a. Uslijedile su nove tužbe na ocjenu ustavnosti tog zakona, ali je 2017. godine HDZ-ov ministar branitelja Tomo Medved progurao novi Zakon o pravima branitelja u kojem u članku 139. stoji da će se zaštititi stečena prava pripadnika HVO-a koji su ostvarili status HRVI i pravo

na osobnu invalidninu.

Upravo se na taj članak pozivaju Ustavni suci u posljednjoj odluci donesenoj krajem 2022. godine, a kojom se otvara „Pandorina kutija“ novih tužbi pripadnika HVO-a. U odluci tako piše kako „država nije na vrijeme ispravila svoje greške pa je povrijedila načelo stečenih prava i legitimnih očekivanja građana“.

Iako je Hrvatska „džentlmenki“ omogućila mirovine pripadnicima HVO-a, mnogi od njih traže još više. Malobrojni zbog toga što su doista ranjeni ili invalidi i smatraju da imaju pravo tražiti sva prava vodeći se logikom da su „braneći BiH branili i Hrvatsku“, a mnogi drugi koji uopće nisu invalidi sa svojim odvjetnicima vide priliku za dobru zaradu, jer bi im se primanja od hrvatske države uduplala, a dobili bi i do milijun kuna zaostataka. Dakako, među njima sigurno ima i pripadnika „Minhen bojne“, koji su rat gledali na televiziji, ali su pristojno stali u red kad su se dijelile privilegije 90-ih šakom i kapom...

Igor Knežević

Više aktivnosti u mirovini



Upravo završava četverogodišnji projekt "Zdravstvene, kulturne i biološke odrednice dugovječnosti: antropološka studija preživljenja u dubokoj starosti" (HECUBA, HRZZ IP-01-2018-2497, voditeljica: dr. sc. Tatjana Škarić-Jurić) na kojemu kao suradnica radi i dr.sc. Ana Perinić-Lewis. Polazište istraživanja je zapravo provedeno antropološko istraživanje u zagrebačkim domovima za starije i nemoćne osobe od 2007. do 2009. godine u kojima su prikupljeni razni podaci od 345 osoba starijih od 85 godina. Kao jedan od rezultata istraživanja navodi se i teži proces prilagodbe korisnika na život u domu za starije nakon što odele iz vlastitog doma, ali su dobiveni i zanimljivi rezultati o čimbenicima koji utječu na ljudsku dugovječnost.

➤ **Koji su glavni razlozi koji utječu na to da se osoba u domu za starije ne osjeća „kao kod kuće“ i što bi po vašem mišljenju trebalo promijeniti po tom pitanju?**

Istraživanja su pokazala da okoliš, uključujući arhitekturu, dizajn interijera i predmeti, kao i rutine i društvene prakse, imaju važnu ulogu u oblikovanju i doživljavanju svakodnevice u domovima za starije osobe. Projektom HECUBA obuhvaćene su osobe duboke starosti (85+ godina) koje stare u domovima za starije

osobe. Ovakva istraživanja su rijetka, osobito u Hrvatskoj, iako se uočava porast zanimanja za spoznavanjem funkcioniranja dugovječnih osoba. Najčešće je odluka o odlasku u dom povezana s nemogućnošću ostanka i samostalnog življenja u vlastitom domu. Time domovi postaju alternativno mjesto stanovanja gdje je korisnicima omogućena stručna skrb i pomoć.

Domovi za starije su istodobno ustanove i (dugo) trajni domovi osobama starije životne dobi, zbog čega je najveći broj rasprava posvećen dihotomiji institucionalnog i kućnog ambijenta. Prednost se daje prevladavanju kućne, domaće atmosfere koja kod osoba starije životne dobi pridonosi stvaranju osjećaja doma i većoj vezanosti za mjesto. Čak 68 % ispitanika na projektu HECUBA provodi većinu slobodnog vremena u domu (čak 89 % ispitanika najviše slobodnog vremena unutar doma provodi gledajući televiziju i slušajući radio).

Uređenje soba za smještaj prema željama korisnika, osim donošenja osobnih stvari, obuhvaćaju ograničenja propisana domskim pravilnicima. Potpuno preuređenje soba i apartmana za smještaj možda je teže izvedivo i financijski zahtjevnije za hrvatske prilike, ali bi se promjene mogle uvesti u opremanje i uređenje zajedničkih prostorija i domskog okoliša gdje se zapravo događa najveći broj aktivnosti i socijalnih kontakata (74% ispitanika odgovorilo je da slobodno vrijeme voli provoditi u razgovoru sa susjedima i prijateljima).

Obitelj kao razlog dugovječnosti

➤ **Osim samog izgleda, veličine i lokacije prostora u kojem se živi, kao i ispunjenja slobodnog vremena aktivnostima i hobijima, pretpostavljamo da na kvalitetu života korisnika domova bitno utječe i ljudski faktor, odnosno s kime dijele sobu, prostorije i slično?**

Ispitanici u projektu HECUBA živjeli su u domu za starije osobe u prosjeku 6,5 godina. U upitniku zadovoljstva životom manji je broj ispitanika (21,2 %) naveo da nije zadovoljan svojim sadašnjim životom, a u odgovorima na otvorena pitanja rijetko su navodili probleme u samom domu. Sustanarstvo i međuljudski odnos također su kod manjeg dijela ispitanika predstavljali problem, dok ih je više izrazilo želju da u sobama za smještaj budu sami. Mnogo ih je više opterećivalo i stvaralo im stres ono što su ostavili izvan doma: smrt supružnika, obiteljski problemi (problemi djece ili unučadi) i nostalgija ili briga za starim domom (stan, kuća, imanje).

Više su bili opterećeni vanjskim čimbenicima, nego onima unutar doma za starije osobe. Povezanost s obitelji bitna je za ispitanike, 90 % ispitanika odgovorilo je da ima dobre odnose i stalne kontakte s članovima obitelji, 73,9 % ispitanika navodi da su u obitelji pronašli smisao svog života i da su im najdraže životne uloge bile biti roditelj (59,6 %) i biti supružnik (49,7 %). Obitelj

- dulji život

također navode kao jedan od glavnih razloga svoje dugovječnosti (41,6 %).

➤ **Budući da se projekt bavi(o) dugovječnošću, možete li nam reći koji čimbenici utječu na uspješno starenje? Koja su obilježja dugovječnih osoba?**

Obilježja uspješnog starenja kao što su očuvano tjelesno, kognitivno i socijalno funkcioniranje, produktivnost te zadovoljstvo životom, unatoč promjenama i gubicima koje starost nosi, smatraju se pokazateljima psihološke prilagodbe starenju, a pokazali su se i pozitivno povezanim s duljinom života. Kod dugovječnih osoba prisutno je cijelo mnoštvo raznovrsnih genetskih i okolišnih čimbenika te psiholoških obilježja i ponašajnih obrazaca koji doprinose usporenju procesa starenja.

Kao sociokulturnu antropologinju starost me zanima kao društveno konstruiran pojam čije određenje u velikoj mjeri ovisi o političkim, ekonomskim i sociokulturnim čimbenicima. Nju definira i odnos kvalitete života, sustava vrijednosti i obilježja sredine u kojoj osoba živi. Obrasci starenja razlikuju se među različitim kulturama, posebno na području osobnosti, društvenih veza i spoznaja.

Preživjeli tri rata

Na projektu sam se sa suradnicima bavila otpornošću osoba duboke starosti. Hrvatska je jedna od rijetkih europskih zemalja koje je u prošlom stoljeću bila uključena u čak tri ratna sukoba na svome prostoru, zbog čega su njeni stanovnici imali neki oblik ratnog iskustva. Od 345 ispitanika, njih 308 (89,3 %) je preživjelo tri rata, a 197 ispitanika (57,1 %) su u vrijeme Domovinskog rata već bili osobe starije životne dobi (70 i više godina). Analizirali smo demografske, socioekonomske i zdravstvene karakteristika te kvalitetu života i zadovoljstvo životom dugovječnih osoba koje su tijekom svog života bile direktno izložene ratnim zbivanjima (Prvi i Drugi svjetski rat te Domovinski rat) u odnosu na one koji to nisu bile.

Čak trećina ispitanika (112 ispitanika, 32,5 %) u projektu imali su ratna iskustva, bilo kao vojnici, logoraši ili zatvorenici, izbjeglice i osobe kojima je u ratu stradao član/članovi uže obitelji, a neki su u određenim ratovima imali čak i veći broj različitih ratnih iskustava, dok su neki doživjeli smrt članova obitelji i progon u različitim ratnim sukobima na prostoru Hrvatske. Unatoč tome što su imali ratna iskustva i traume, većina ispitanika je doživjela duboku životnu dob.

Na projektu su suradnici psiholozi istraživali doprinos psihosocijalnih čimbenika poput obrazovanja, broja djece, odnosa s obitelji, kvalitete života i subjektivnog zdravlja i neovisnosti, na duljinu života dugovječnih osoba. Pokazalo se da dužem životu osoba u dubokoj

starosti u maloj, ali značajnoj mjeri doprinose veći broj djece i obrazovanje (u žena), a kvaliteti života, uz spomenuto, još i dobar odnos s obitelji.

Također analizirani su i psihološki čimbenici duljine života, a rezultati su pokazali kako postoji značajna povezanost veće doživljene dobi s učestalijom aktivnošću nakon umirovljenja, boljom procjenom subjektivne neovisnosti i kvalitete života. Značajnim prediktorima dugovječnosti osoba pokazali su se bolje kognitivno funkcioniranje i učestalija aktivnost nakon umirovljenja.

Navedena istraživanja pridonose boljem razumijevanju čimbenika dugovječnosti te stvaranja programa i intervencija u svrhu poboljšanja kvalitetnog života osoba starije i vrlo stare dobi.

Gen za dugovječnost

➤ **Glavni ciljevi istraživanja su utvrditi čimbenike povezane s ljudskom dugovječnošću i duljinom razdoblja funkcionalne sposobnosti. Dobiveni podaci od 2007. do 2009. godine analizirani su deset godina kasnije. Je li taj vremenski raspon dobar ili loš za istraživanje? Do kakvih ste ključnih rezultata došli?**

Zahvaljujući vremenu od 10 godina koje je proteklo od inicijalnog istraživanja, ali i suradnji s timom suradnika s Nastavnog zavoda za javno zdravstvo "Dr. Andrija Štampar", bilo je moguće doći do informacije o dobi smrti, što omogućuje izdvajanje uistinu dugovječnog poduzorka (prosječna dob smrti je 92,6 godina) i o dobi nastupa funkcionalne nesposobnosti (nesamostalnosti, nepokretnosti), što omogućuje utvrđivanje duljine trajanja razdoblja potpune zavisnosti o tuđoj pomoći i njezi osoba ove dobne skupine. To je važno za planiranje javnozdravstvenih politika koje se odnose na gerontološku i gerijatrijsku praksu.

Posebno su zanimljiva molekularnogenetička istraživanja na projektu. Studije povezanosti polimorfizama "gena dugovječnosti" koje su u tijeku imaju za cilj utvrditi njihov utjecaj na duljinu života, a uključuju gene koji sudjeluju u više metaboličkih putova i međusobno su u interakciji, ali primarno djeluju na različite mehanizme starenja.

Projekt je omogućio pristup dugovječnoj populaciji, a multidisciplinarna i interdisciplinarna istraživanja procesa starenja obuhvatila su zaista širok spektar genetičkih, zdravstvenih, socioekonomskih, psiholoških, ponašajnih i kulturnih utjecaja potencijalno povezanih s fenomenom uspješnog starenja i dugovječnosti.

Zbog porasta populacije ljudi starijih od 80 godina, važno je spoznati čimbenike koji doprinose očuvanju kvalitete njihova života, socijalnih odnosa i zdravlja kako bi se prilagodile socijalne i zdravstvene politike koje omogućuju kvalitetan život u dubokoj starosti i do kraja života dugovječnih pojedinaca.

Igor Knežević

Umirovljenici kao nova radna snaga

U našem Glasu umirovljenika već smo u studenom 2022. pisali kako je Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ) pokrenuo novu web stranicu specijaliziranu za zapošljavanje umirovljenika. Nedostatak radne snage nagnao je poslodavce da se okrenu prema umirovljenicima, jer čak ni izdanih preko 100.000 radnih dozvola za strance u 2022. godini nije pokrilo sve potrebe za radnom snagom. Zbog toga je HZZ u suradnji s Ministarstvom rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike odlučio pomoći i poslodavcima i umirovljenicima koji žele povećati svoj skromni budžet, a inicijativu su dale umirovljeničke udruge SUH i MUH.

Iako je web stranica zaživjela 31. listopada 2022. već u tri mjeseca vide se pozitivni učinci njezinog lansiranja, kazala nam je rukovoditeljica odjela za rad s poslodavcima HZZ-a, Ivana Šimek, koju smo posjetili u Središnjem uredu HZZ-a u Savskoj ulici u Zagrebu.

115 savjetnika za umirovljenike

„Bilježi se porast korisnika web stranice iz mjeseca u mjesec, gledaju se prvenstveno informacije o zapošljavanju uz rad na pola radnog vremena, a odmah uz to i vrste poslova koje se nude. Tako je dosad 125 umirovljenika popunilo online obrazac sa svojim podacima te su im se nakon toga javili naši savjetnici, koji im odmah pomažu da pronađu posao koji žele. Naravno, svjesni smo i da mnogi umirovljenici nisu informatički osposobljeni ili do njih nije doprla informacija o novoj web stranici, zbog čega smo tiskali 40.000 letaka s važnim informacijama, a koje smo rasporedili na naša 22 područna ureda i 99 ispostava“, kaže Šimek, dodajući kako HZZ diljem Hrvatske ima 115 savjetnika sa zapošljavanjem koji su dobili zadatak pomoći umirovljenicima da lakše dođu do posla, a letci će pomoći i da se obuhvate umirovljenici u ruralnim krajevima do kojih informacije puno teže dolaze.

Jedan od savjetnika za umirovljenike je i Vladimir Debeljak, voditelj ispostave HZZ-a u zagrebačkoj Malešnici, koji nam je u razgovoru opisao proceduru pomaganja umirovljenicima da pronađu posao, ali i kako se nova web stranica za zapošljavanje umirovljenika već pokazala doista korisnom.

„Bilježimo povećani interes umirovljenika u našoj ispostavi, prije smo samo povremeno imali telefonske upite ili osobne dolaske umirovljenika, ali sada smo putem web stranice u prosincu i siječnju ostvarili 13 kontakata, a van web stranice samo

dva kontakta. Nakon što umirovljenici ispunje online upitnik sa svojim podacima i preferiranim poslovima, moja je zadaća stupanje u kontakt s njima i davanje svih informacija i pružanja pomoći oko traženja posla. Primjerice od 15 zainteresiranih, deset ih je odlučilo ući u HZZ-ovu evidenciju da traže posao, preostali su kazali da će sami pretraživati poslove“, kaže Vladimir koji je u istom razdoblju od 10 evidentiranih uspio za dvije umirovljenice pronaći posao, a za treću osobu je zapošljavanje pred realizacijom.

Zašto ne bolji poslovi?

Već smo pisali kako glavnina poslova koja se nudi umirovljenicima se odnosi upravo na manje kvalitetne ili teške fizičke poslove, zbog čega to umirovljenike uglavnom odbija i zbog čega je Hrvatska pri dnu EU jer samo dva posto umirovljenika radi, dok je EU zaposleno oko 15-20 posto umirovljenika. Ivana Šimek kaže kako je ponuda poslova za umirovljenike zapravo ogledalo ponude poslova za sve ostale radnike, jer su doista najtraženiji upravo radnici u građevini, konobari, medicinske sestre, odnosno deficitarna zanimanja, zbog kojih se i izdaje toliko puno radnih dozvola za strance. No, kaže i kako su u HZZ-u svjesni činjenice kako se umirovljenicima nude uglavnom poslovi koji im nisu privlačni, a zbog čega je HZZ odlučio nešto napraviti i po tom pitanju.

„Analizirali smo nekoliko istraživanja u kojima je dokazano da starije osobe nemaju problem s pamćenjem, kao i da njihova mudrost i iskustvo u konačnici dovode da obavljaju radne zadatke čak i bolje od mladih ljudi. Zbog toga radimo na osvještavanju poslodavaca, kako bi umirovljenicima nudili i kvalitetnije poslove, za koje je potrebna viša kvalifikacija ili obrazovanje, zbog čega smo nedavno na adrese 61.000 poslodavaca poslali mail u kojem su sadržana i ta istraživanja“, kaže Šimek.

Primorani raditi zbog egzistencije

Kako bi približio poslodavce i umirovljenike koji žele raditi HZZ je u svoja 22 područna ureda organizirao urede za poslodavce, a 37 savjetnika radi isključivo s poslodavcima, s njima su u stalnoj komunikaciji, ali ih i obilaze. Šimek kaže kako savjetnici imaju zadaću osvještivati poslodavce o pravima na jednake mogućnosti i na poštivanje različitosti, s obzirom da mnogi poslodavci nisu razvili takvu vrstu razmišljanja.

Vladimir Debeljak nam je pak otkrio



Ivana Šimek

zanimanja dviju umirovljenica kojima je pomogao da se zaposle na pola radnog vremena.

„Jedna umirovljenica je kao diplomirana kriminalistkinja bila svjesna da se ne može zaposliti u struci pa joj je odgovarao administrativni posao koji smo pronašli, dok je druga umirovljenica radila prije u administraciji, a sad radi u jednoj prodavaonici zdrave hrane. Treći koji bi se uskoro trebao zaposliti je visokoobrazovani umirovljenik koji je radio u diplomaciji i odgovara mu raditi administrativne poslove. Drago mi je da umirovljenici mogu pronaći posao i tako se osjećati korisnima i nešto zaraditi, naravno nije mi drago ako je razlog njihovog zapošljavanja borba za egzistenciju“, iskreno će Debeljak.

I doista, istraživanje koje je prenijela i Pučka pravobraniteljica u svom izvještaju za 2021. godinu kaže kako 74 posto hrvatskih umirovljenika radi jer su primorani zbog teške materijalne situacije. Mnogi od njih upravo jer nisu imali izbora često rade i teške fizičke poslove. Zbog toga se SUH zalaže da rad u mirovini bude izbor umirovljenika, a ne egzistencijalna potreba, zbog čega prvo i osnovno treba povisiti mirovine umirovljenicima kako bi im se poboljšao standard, a zatim im i ponuditi kvalitetnije poslove na tržištu rada te i mogućnost rada u punom radnom vremenu uz zadržavanje pola mirovine.

Igor Knežević

POSLOVI	POSLODAVCI	RAD U MIROVINU	ZAPOSILI UMIROVLJENIKA
<p>HRVATSKI ZAVOD ZA ZAPOS LJAVANJE</p> <p>USLUGE HZZ-a</p> <p>Usluge za posloprimce</p> <p>Usluge za poslodavce</p> <p>Burz a rada – svi oglasi</p>	<p>MINISTARSTVO RADA, MIROVINSKOG SUSTAVA, OBITELJI I SOCIJALNE POLITIKE</p> <p>hzm o</p> <p>MUH</p> <p>SUH</p> <p>HZZ KONTAKTI</p> <p>Adrese i kontakti</p> <p>www.hzz.hr</p>	<p>Tržište rada na dohvat ruke</p> <p>Ne propusti priliku, prijavi se</p> <p>Unesite e-mail a <input type="text"/></p>	

Tata je u pravu

Priča sin: „Proveo sam sat vremena u banci s tatom jer je trebao podignuti novac. Nisam mogao a da ne pitam...“

„Tata, možda da ti aktiviramo internet bankarstvo?“

„Zašto bih to učinio?«, upitao je.

„Pa, onda nećeš morati provesti toliko vremena ovdje zbog podizanja novca. Moći ćeš čak i kupovati online. Sve će biti tako jednostavno!“

Bio sam tako uzbuđen što sam ga upoznao sa svijetom internet bankarstva.

Pitao je: „Ako to učinim, neću morati izaći iz kuće?“

„Da da!“ Odgovorio sam. Rekao sam mu da sada čak i namirnice mogu biti dostavljene na vrata!

Njegov me odgovor iznenadio. Rekao je: „Kada sam danas ušao u ovu banku, susreo sam četiri svoja prijatelja, popričao neko vrijeme sa zaposlenicima koji me već jako dobro poznaju. Znaš da sam sam ... ovo je društvo koje mi treba. Volim se spremati i doći u banku. Imam dovoljno vremena, želim susretati ove ljude. Prije dvije godine sam se razbolio, došao mi je vlasnik trgovine u kojoj kupujem voće, sjeo kraj kreveta i zaplakao. Kad je tvoja mama jednom pala tijekom jutarnje šetnje, ugledao ju je naš lokalni trgovac i odmah uzeo svoj auto da je odveze kući jer zna gdje živi.“

Bih li imao taj „ljudski“ kontakt da se sve događa online? Tehnologija je korisna, ali ona nije život...“

Samoća je bolest

Oval istinita priča postavljena je na tematskoj Facebook stranici Sindikata umirovljenika Hrvatske Pokret protiv siromaštva starijih osoba, a među 580 komentara brojnih pratitelja najčešći su odgovori bili „istina“ i „tata je u pravu“. Tako Katarina Domazet iz Rijeke piše: „Tata je u pravu, pa ako će elektronika preuzeti njegov život, a on biti samo promatrač, onda će život izgubiti svaku svrhu i polako se gasiti“, dok Loredana Fabijančić iz Umaga potvrđuje: „Točno. Samoća je bolest. Izađite, družite se, smijte se... živite. Ljudi su se povukli u svoje kuće, ali to nije dobro za nikog“.

Diana Suriya iz Zagreba dodaje:

„Bože, koliko istine u ovoj priči. Ljudi su se danas jaaaako otuđili. Svi samo bulje u te mobitele. Slabo itko s ikim priča i druži se. Uđi u tramvaj ili u autobus, svatko gleda u svoj mobitel. Tehnika je dobra, ali otupljuje ljude u međusobnoj interakciji. Danas ne trebaš izaći kod susjede, dovoljno je da ju nazoveš video pozivom i to je to. Žalosno.“ Mate Pećarica iz Zagreba podržava: „Da, upravo tako. Starim ljudima više znači topla prijateljska riječ nego kruh svagdašnji.“

Da je tata u pravu tvrdi i Vesna Welzer iz Osijeka; „I ja tako razmišljam i radim, a pogotovo sad kako sam postala penzička. Dok sam radila, plaćala sam račune u banci, Fini ili pošti i svi su me ismijavali, a otkako sam penzič tek sada imam vremena. Ako je danas gužva, ja dođem sutra i, DA, srećem ljude, poznanike i prijatelje... često završim s nekim na kavi.“

Tehnologija kao opasnost?

Znači li to da je tehnologija od strane starijih osoba percipirana kao opasnost i šteta? Zvezdana Vidušić iz Narda je na pola puta s tvrdnjom kako je „tehnologija ok, ali čovjek treba društvo.“

Razvoj tehnologije i umjetne inteligencije mogu poboljšati zdravlje i dobrobit starijih ljudi, ali samo ako je ageizam, odnosno diskriminacija po starosnoj osnovi eliminirana iz njihovog dizajna, implementacije i upotrebe, izjavila je Svjetska zdravstvena organizacija (WHO). U novom izvještaju „Ageizam - umjetna inteligencija za zdravlje“, WHO predstavlja pravne, nepravne i tehničke mjere koje se mogu koristiti za smanjenje rizika od pogoršanja ili uvođenja ageizma putem umjetne inteligencije, koja nedvojbeno revolucionira mnoga područja, uključujući javno zdravstvo i medicinu za starije ljude.

Tehnologija može pomoći u predviđanju zdravstvenih rizika i događaja, omogućiti razvoj lijekova, podržati personalizaciju upravljanja skrbi i još mnogo toga. Međutim, ima razloga i za zabrinutost. Ako se ne kontroliraju, takve tehnologije mogu negativno

utjecati na proces starenja u društvu i potkopati kvalitetu zdravstvene i socijalne skrbi koju dobivaju stariji ljudi, ali i ukupne socijalne uključenosti. Podaci mogu biti nereprezentativni za starije ljude ili iskrivljeni starim stereotipima, predrasudama ili diskriminacijom. Pogrešne pretpostavke o tome kako stariji ljudi žele živjeti ili komunicirati s tehnologijom u svom svakodnevnom životu također mogu ograničiti dizajn i doseg ovih tehnologija. Oni također mogu smanjiti međugeneracijski kontakt ili produbiti postojeće prepreke digitalnom pristupu.

Snažniji glas u javnosti

Stoga svakako treba opravdavati ulaganja u digitalnu infrastrukturu i digitalnu pismenost za starije osobe te okvire i propise upravljanja za osnaživanje i rad sa starijim osobama. Državni zavod za statistiku (2019.) navodi kako je primijećen porast korištenja računala i interneta u svim dobnim skupinama u odnosu na prethodnu godinu, pa je tako još prije tri godine u skupini od 65 do 74 godine 28% stanovništva koristilo računala, a 35% Internet, a sve upućuje na zaključak da će skupina starijih osoba u bliskoj budućnosti biti spremnija i iskusnija u korištenju modernih tehnologija.

Starije osobe bit će sposobne kvalitetnije zagovarati sebe i svoje potrebe pri korištenju raznih usluga, pa tako i u domeni korištenja tehnologije, što im omogućuje duži i kvalitetniji boravak u vlastitom domu. Tako je, jednim dijelom i zahvaljujući tehnološkom napretku, osamdesetih godina prošlog stoljeća počeo postupni trend prelaženja s institucijske skrbi na skrb u zajednici (odnosno skrb u vlastitom domu), što je zapravo i želja većine starijih osoba. I, da, stariji ljudi su, barem na društvenim mrežama, sve glasniji i sve vidljiviji.

Kako u članku o pametnom starenju piše Zrinka Stojanović, događa se revolucionarna promjena paradigme koja se okreće od negativnih koncepata koji impliciraju nevoljkost prihvatanja kasnijih stadija života. Pregledom literature lako je uočiti nedosljednost u definiranju pojma pametnog starenja, kao i različita područja koja znanstve-

nici pokrivaju tim pojmom, što dovodi do manjkavosti u konceptualizaciji pametnog starenja te nejasnoća o tome što sve ovaj koncept zapravo obuhvaća.

Pamtiš, dakle jesi

Tako pojedine definicije pametno starenje određuju kao skup intervencijskih programa koji uključuju kognitivni razvoj, tjelovježbu i pravilnu prehranu, čime se nastoji utjecati na pamćenje koje se smatra jednom od funkcija koje, kod jednog dijela starijih osoba, počinju ubrzano propadati. Stoga ne čudi da se funkcije pamćenja nastoje poboljšati, čime se bavi intervencijski program kognitivnog razvoja. On uključuje rad na poboljšanju radne i epizodne memorije kroz trening mozga pomoću raznih igara, čime se omogućava zadržavanje boljeg pamćenja kroz duže vrijeme. Pomoću nove tehnologije.

No, uz mobitele, tablete i laptope ne treba zaboraviti i stare preporuke koje nam prenosi Slavica G. iz Poreča, koja je odlučila s nama podijeliti popis lijekova koji se ne nalaze u ljekarni: 1. Vježbanje je lijek; 2. Molitva je lijek; 3. Uravnotežena prehrana je lijek; 4. Smijeh je lijek; 5. Pozitivan stav je lijek; 6. Spavanje je lijek; 7. Ljubav je lijek; 8. Biti voljen je lijek; 9. Zahvalnost je lijek; 10. Odbijanje ozlojeđenosti, neprijateljstva i ljutnje je lijek; 11. Čitanje i hranjenje duše duhovnošću je lijek; 12. Razgovor s voljenima je lijek; 13. Zagrļaji su lijek. 14. Pozitivno razmišljanje i ispravno razmišljanje su lijekovi. 15. Izleti i šetnje u prirodi su lijek; 16. Dobri prijatelji su lijek; 17. Oprostiti sebi i drugima je lijek; 18. Pjevanje je lijek. Želim vam dobro zdravlje!

Hvala Slavica. Treba doista naći mjeru između umjetne inteligencije koju donose nove tehnologije i etike, između stroja i prirode. I to u kontaktu oči u oči.

Jasna A. Petrović

NACIONALNA NAKNADA ZA STARIJE OSOBE Nema siromaške potpore bez bankovnog računa!

Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike 31. siječnja 2023. je uputilo na e-savjetovanje obrazac o naknadnoj procjeni učinka Zakona o nacionalnoj naknadi za starije osobe, koji se operativno provodi kroz HZMO, ali financira isključivo iz državnog proračuna. Ta, u drugim zemljama uvriježeno nazivana socijalna „mirovina“, ima svrhu spriječiti i smanjiti siromaštvo starijih osoba.

Nacionalna naknada smatra se i jednim od jamstava nacionalne socijalne zaštite prema Preporuci 202 Međunarodne organizacije rada iz 2012. godine kojom je propisana potreba osiguranja osnovnog socijalno-zaštitnog prihoda na nacionalno definiranoj minimalnoj razini za starije osobe. Prva takva minimalna razina utvrđena je na pukih 800 kuna, te počela isplaćivati starijima od 65 godina bez mirovine i prihoda do tog cenzusa, no na inzistiranje Sindikata umirovljenika uvedena je i indeksacija te naknade svake godine, čime je za 2022. porasla na 820,80 kuna, a od 1. siječnja ove godine iznosi 120,71 eura (909,49 kuna).

Da li je to dovoljno za preživljavanje? Naravno da je takav iznos i dalje teško smatrati adekvatnim „osnovnim socijalno-zaštitnim prihodom“. To predlagač zakona priznaje i navodi kako bi se izmjenama ovog zakona moglo ići ka povećanju iznosa ove naknade.

U procjeni broja korisnika za 2021. godinu je bilo 19.700 osoba, a čak 21.550 osoba za 2023. Međutim, do ovog trenutka je aktivno korisničko pravo za samo 6.384 osoba. Prijavilo se međutim ionako malo osoba, a čak 54 posto je odbijeno zbog raznih formalnih razloga.

Međutim, u e-savjetovanju u procjeni učinaka ovog Zakona navode samo još jedan problem koji utječe na ostvaren tako nizak broj korisnika, a to je neinformiranost potencijalnih korisnika o mogućnosti stjecanja tog prava. Uz gerontodomačice, Crveni križ i Caritas, centri socijalnog rada uopće nisu doživjeli nacionalnu naknadu kao svoju obvezu i stvarno socijalno pravo starijih osoba.

Ono što je posebno sporno jest to da je u obrascu kojim se podnosi zahtjev za

4. ISPLATA NACIONALNE NAKNADE ZA STARIJE OSOBE

Radi isplate nacionalne naknade za starije osobe priložite potvrdu o IBAN broju računa koju izdaje banka u kojoj ste otvorili račun.

Ako uz transakcijski (tekući) račun imate otvoren račun zaštićenih primanja, u poslovnici Financijske agencije (FINA) prijavite novu vrstu primanja (nacionalna naknada) i uplatitelja (HZMO), kako bi Vam se nacionalna naknada za starije osobe isplaćivala na račun zaštićenih primanja.

Podatak o broju računa zaštićenih primanja Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje preuzet će od FINA-e razmjernom podataka.

stjecanje prava na nacionalnu naknadu uvedena rubrika IBAN, što znači da ti siromasi raspršeni po brdima i dolinama Banije, Slavonije, Like i Zagore, većinom teško pokretni, često daleko od bankomata, pošta, javnog prijevoza i institucija, moraju imati otvoreni tekući račun u banci, koji uredno plaćaju, a pretpostavljeno je da su siromašni.

Otkud im onda IBAN, bez kojega se temeljem bankovne potvrde uopće uzima u razmatranje. Nije li tu riječ o pogodovanju bankama? Zašto i kako da polupokretni starci iz zabiti odlaze mjesečno u neku daleku banku po svoju nacionalnu naknadu? Nije li logičnije i humanije da im ju donosi poštar? Odgovorite sami na ovo pitanje svojim primjedbama na stranicama e-savjetovanja.

J.A.P.

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske
Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb

Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202

E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Zvonko Petrinjak



Tisak: 5. BOJA, Odra, 10020 Novi Zagreb

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasilo SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 530 eura; za pola stranice 400 eura i za četvrtinu stranice 265 eura.



Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRIOLOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U VELJAČI 2023.

UPRAVNO VIJEĆE HZZO-a

Dana 30. siječnja 2023. godine održana je 68. redovna sjednica Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO). U nastavku donosimo najvažnije odluke.

Financiranje rada pod nadzorom doktora medicine i pripravničkog staža zdravstvenih radnika

HZZO će i nadalje financirati rad doktora medicine bez specijalizacije.

Stoga je proveden natječaj i donesena odluka o izboru doktora medicine bez specijalizacije za koje će se financirati rad pod nadzorom te je u prijedlogu Liste prvenstva uvršteno 27 kandidata koji ispunjavaju uvjete natječaja.

Planira se redovno raspisivanje i provedba javnih natječaja za financiranje rada pod nadzorom doktora medicine bez specijalizacije u 2023. godini.

Također se nastavlja i financiranje rada pripravnika – doktora medicine, doktora dentalne medicine, magistara farmacije i magistara medicinske biokemije i laboratorijske medicine nakon što HZZO provede javne natječaje za financiranje pripravničkog staža zdravstvenih radnika navedenih zdravstvenih usmjerenja.

Nakon provedenih natječaja, ugovorne zdravstvene ustanove i drugi ugovorni subjekti HZZO-a će sklopiti ugovore o radu s odabranim kandidatima, na osnovi kojih će HZZO sklopiti ugovore o financiranju s ugovornim zdravstvenim ustanovama i drugim ugovornim subjektima HZZO-a, a sve u cilju što bržeg zapošljavanja doktora medicine i drugih odabranih zdravstvenih radnika.

Na listama lijekova HZZO-a nove generičke i kliničke paralele te novi oblici lijekova

U redovnoj proceduri su na liste lijekova HZZO-a stavljene nove generičke i kliničke paralele te novi oblici već postojećih lijekova.

IZ SADRŽAJA:

- Financiranje rada pod nadzorom doktora medicine i pripravničkog staža zdravstvenih radnika
- Na listi prvenstva uvršteno 27 kandidata



Na osnovnu listu lijekova stavljen je novi lijek s djelatnom tvari midazolam za liječenje epilepsije kod djece i adolescenata.

Nova pomagala na osnovnoj listi pomagala HZZO-a

Na osnovnu listu ortopedskih i drugih pomagala HZZO-a stavljena su suvremena pomagala nove generacije i istovrsna pomagala različitih modela i proizvođača, čime je omogućena veća dostupnost različitih modela ortopedskih i drugih pomagala na koja osigurane osobe ostvaruju pravo na teret obveznoga zdravstvenog osiguranja.

Odluka stupa na snagu petnaestoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

Povećanje cijena pomagala

HZZO je zaprimio prijedloge za povećanjem cijena ortopedskih i drugih pomagala koja su utvrđena listama HZZO-a, a koji su dostavljeni temeljem Pravilnikao dopuni

pravilnika o mjerilima za stavljanje medicinskih proizvoda na osnovnu i dodatnu listu medicinskih proizvoda hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje te mjerilima za određivanje cijena medicinskih proizvoda („Narodne novine“, broj 146/22.).

Naime, u skladu s navedenim Pravilnikom podnositelj prijedloga za stavljanje ortopedskih i drugih pomagala na liste pomagala HZZO-a može HZZO-u podnijeti zahtjev za povećanje cijene pomagala koja su već uvrštena u osnovnu ili dodatnu listu ortopedskih i drugih pomagala HZZO-a samo u slučaju kada je do povećanja cijene istih došlo iz razloga povećanja njihove nabavne cijene neovisno o volji proizvođača.

O zahtjevu za povećanje cijena ortopedskih i drugih pomagala odlučuje HZZO na temelju pozitivnog mišljenja stručnog povjerenstva HZZO-a, a odobreno povećanje cijene vrijedi do završetka prvog sljedećeg postupka usklađivanja cijena ortopedskih i drugih pomagala.

S tim u vezi za dio obrađenih prijedloga iz skupina pomagala: pomagala za probavni sustav, stoma pomagala te pomagala za peritonejsku dijalizu povećane su cijene pomagala na Osnovnoj listi pomagala, na koje su podnositelji prijedloga dostavili svoju suglasnost.

- Nove generičke i kliničke paralele te novi oblici lijekova

- Povećanje cijena pomagala

IZVJEŠĆE O POSLOVANJU HRVATSKOG ZAVODA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE ZA I.– III. 2022. GODINE (5. dio)

(Nastavak iz prošlog broja)

7. FINANCIJSKI REZULTAT 8. ZAKLJUČAK

Prema knjigovodstvenim pokazateljima, ukupni prihodi HZZO-a u razdoblju siječanj-ožujak 2022. godine ostvareni su u iznosu od 7.454.981.553 kune, dok su rashodi (zaprimljeni računi) i otplata beskamatnog zajma izvršeni u ukupnom iznosu od 7.797.075.224 kune.

Iz prethodnog proizlazi da je ostvaren manjak prihoda u iznosu od 342.093.671 kunu zbog većeg izvršenja troškova zdravstvene zaštite, posebice troškova cjepiva protiv bolesti COVID-19, velikog broja testiranja u siječnju i veljači 2022. godine.

S obzirom na iskazan manjak prihoda u ovom obračunskom razdoblju (342.093.671 kuna) i prenesen višak prihoda iz prethodnih razdoblja u iznosu od 2.368.853.798 kuna, ukupan iznos raspoloživ u sljedećem razdoblju je 2.026.760.127 kuna.

1. Financijsko poslovanje HZZO-a u razdoblju siječanj-ožujak 2022. godine obilježilo je bolje ostvarenje prihoda od doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje, ali i veći troškovi zdravstvene zaštite zbog velikog broja novooboljelih u prva dva mjeseca i znatno većih troškova testiranja, liječenja i naknada zbog privremene nesposobnosti za rad.

Isto tako, troškovi cjepiva protiv bolesti COVID-19 iskazani su u većem iznosu u prvom kvartalu.

Prihodi od doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje, koji čine 82,63 % svih prihoda HZZO-a, ostvareni su u iznosu od 6.159.895.120 kuna što je 11,74 % više (u nominalnom iznosu 646.977.465 kuna) od ostvarenja u istom razdoblju 2021. godine.

Prihodi iz državnog proračuna ostvareni

su u planiranom iznosu od 745.999.999 kuna ili 8,12 % više u odnosu na planirana sredstva u istom razdoblju prethodne godine. Prihodi po posebnim propisima ostvareni su u iznosu od 545.186.677 kuna ili 3,29 % više. Temeljem prethodno iznesenog, ukupni prihodi HZZO-a ostvareni su u iznosu od 7.454.981.553 kune ili 10,64 % više nego u 2021. godini.

Zbog već spomenutog pogoršanja epidemiološke situacije vezane uz bolest COVID-19 te povećanja troškova u specijalističko-konzilijarnoj zdravstvenoj zaštiti (za 29,63 %) te bolničkoj zdravstvenoj zaštiti (10,65 %), gotovo dvostruko veće povećanje ostale zdravstvene zaštite zbog troškova cjepiva i dr., veće ostvarenje prihoda utrošeno je za podmirenje većine iskazanih troškova zdravstvene zaštite i naknada u iznosu od 7.797.075.224 kune te je ostvaren manjak prihoda u iznosu od 342.093.671 kunu. Naime, zbog nedovoljnog povećanja prihoda da bi se pokrili tako visoki troškovi zdravstvene zaštite u prvom kvartalu, ponovno su ostale nepodmirene obveze uglavnom za lijekove na recepte i isplaćene naknade plaće zbog privremene nesposobnosti za rad koje se vraćaju korisnicima državnog proračuna.

- Trend smanjenja prosječnog broja ukupnih osiguranih osoba HZZO-a nastavlja se i dalje, iako smanjenim intenzitetom. Tako je evidentirano prosječno 4.138.126 osiguranih osoba što je 0,13 % ili 5.413 osobe manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. U strukturi ukupnih osiguranih osoba, prosječan broj aktivnih osiguranika ponovno ubrzano raste te je u odnosu na isto razdoblje prethodne godine 57.255 osoba više (ili 3,65%) i evidentirano

je ukupno 1.624.712 aktivnih osiguranika. Povećanje broja aktivnih osiguranika i smanjenje ostalih kategorija osiguranih osoba je dobar trend, budući da time HZZO ostvaruje veće prihode od doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje i time financira zdravstvenu zaštitu svih kategorija osiguranih osoba.

2. Ukupna stopa privremene nesposobnosti za rad iznosi 5,29 (4,06 u 2021. godini) što je očekivano povećanje s obzirom na izuzetno velik broj oboljelih od bolesti COVID-19 u siječnju i veljači 2022. godine. Zbog toga je u strukturi ukupne stope, stopa privremene nesposobnosti za rad na teret poslodavca značajno povećana i iznosi 3,07 (89,51% više) od stope iskazane u prethodnoj godini kada je iznosila 1,62. Stopa privremene nesposobnosti za rad na teret HZZO-a iznosi 2,22 (u istom razdoblju prethodne godine iznosila je 2,44) i bilježi smanjenje zbog smanjenog broja izolacija. Prosječno dnevno izostaje 86.160 zaposlenih (63.569 u 2021.g.) od čega 49.949 zaposlenika na teret poslodavca, a 36.212 na teret HZZO-a.

3. Ukupne obveze HZZO-a na dan 31. ožujka 2022. godine iskazane su u visini od 5.555.008.421 kunu, a dospjele obveze 1.828.713.095 kuna.

U odnosu na 31. prosinca 2021. godine ukupne obveze povećane su 560.734.236 kuna, uz napomenu da su tu sadržane i obveze za beskamatni zajam iz 2020. godine u iznosu od 1.062.991.675 kuna.

Dospjele obveze povećane su u odnosu na zadnji dan prethodne godine 700.265.908 kuna od čega se na dospjele obveze za lijekove na recepte odnosi 643.049.295 kuna.



- Izvješće o poslovanju HZZO-a za I.-III. 2022. godine (5. dio)

- Prihodi od doprinosa 11,74 posto viši nego u istom razdoblju 2021.

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija

Margaretska 3, 10000 ZAGREB

www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.

Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979

za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

HZMO prenio pravo vlasništva na nekretnini Doma za starije i nemoćne osobe u Požegi



Ravnatelj HZMO-a **Ivan Serdar** i županica Požeško-slavonske županije **Antonija Jozić** potpisali su 9. veljače 2023. ugovor o prijenosu prava vlasništva na Domu za starije i nemoćne osobe Požega na Požeško-slavonsku županiju. Ukupna vrijednost nekretnine iznosi 4.142.809,74 eura / 31.214.000,00 kuna, a prienos prava vlasništva izvršen je bez naknade.

U skladu sa Zaključkom Vlade Republike Hrvatske iz studenoga 2020., HZMO je zadužen da, u suradnji s resornim Ministarstvom rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, osigura sve preduvjete i poduzme potrebne aktivnosti i radnje za uređenje zemljišnoknjižnog stanja na nekretninama radi prijenosa prava vlasništva na tim nekretninama bez naknade. Upravno vijeće Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, na sjednici održanoj 8. lipnja 2021., donijelo je Odluku o prijenosu prava vlasništva nad Domom za starije i nemoćne starije osobe Požega na

Požeško-slavonsku županiju bez naknade. Ravnatelj Ivan Serdar rekao je kako je prienos prava vlasništva na nekretninom na Požeško-slavonsku županiju predstavlja pravno uređenje zemljišnoknjižnog stanja, a Županiji omogućava prijavu na natječaje Euroskog i socijalnog fonda radi proširenja ili poboljšanja kapaciteta doma.

Održana predavanja o obiteljskim mirovinama u domovima za starije osobe

Savjetnici iz Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje tijekom siječnja su održali predavanja o izmjenama Zakona o mirovinskom osiguranju koje su stupile snagu 1. siječnja 2023., s posebnim naglaskom na novi model obiteljskih mirovina i ostvarivanje prava na isplatu dijela obiteljske mirovine, u više od **30 domova** za starije osobe diljem Hrvatske. Štićenici domova informirani su o izmjeni modela obiteljskih mirovina kojom se povećava ukupno mirovinsko primanje omogućavanjem isplate dijela obiteljske mirovine u visini od 27% uz korištenje starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine. Također, predstavljeno im je i povećanje obiteljskih mirovina za 10% i najnižih mirovine za 3% od 1. siječnja.

Ovim predavanjima obuhvaćeni su domovi u vlasništvu jedinica lokalne samouprave, a njihovi štićenici postavili su brojna pitanja HZMO savjetnicima te iskazali interes i zadovoljstvo održanim predavanjima, kao i takvim načinom neposrednog informiranja o pravima iz mirovinskog osiguranja i njihovom ostvarivanju.



Obračun poreza na mirovinska primanja

Mirovine podliježu obračunu, obustavi i uplati obveznih javnih davanja u skladu s propisima koji uređuju doprinose za obvezna osiguranja, te porez i prirez na dohodak. HZMO prema Zakonu o porezu na dohodak obračunava porez na dohodak od nesamostalnog rada na mirovinska primanja te prirez porezu na dohodak prema odlukama o uvođenju prireza koje donose jedinice lokalne samouprave. Porez i prirez obračunat na mirovinska primanja HZMO uplaćuje u državni proračun. Prema Zakonu o porezu na dohodak, porez se **ne obračunava na sljedeće primitke** koje isplaćuje HZMO, i to:

- obiteljske mirovine koje djeca ostvaruju nakon smrti roditelja prema Zakonu o mirovinskom osiguranju i Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji
- doplatak za djecu
- naknadu plaće hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata prema posebnom zakonu od dana stjecanja prava na profesionalnu rehabilitaciju, za vrijeme profesionalne rehabilitacije i od završene profesionalne rehabilitacije do zaposlenja, a najduže 12 mjeseci od dana završetka profesionalne rehabilitacije
- zaštitni dodatak uz mirovinu planiran u državnom proračunu
- novčanu naknadu zbog tjelesnog oštećenja
- doplatak za pomoć i njegu druge osobe
- naknadu plaće invalidu rada s pravom na profesionalnu rehabilitaciju od dana nastanka invalidnosti do najduže 24 mjeseca od dana završetka profesionalne rehabilitacije
- dodatak na mirovinu isplaćen u skladu sa Zakonom o dodatku na mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju koji korisniku mirovine pripada za razdoblje do 31. prosinca 2011.
- nacionalnu naknadu za starije osobe.

Od mirovinskih primanja (za umirovljenike koji koriste starosnu, prijevremenu starosnu i invalidsku mirovinu, za članove obitelji koji koriste obiteljsku mirovinu - osim djece) koja podliježu obračunu poreza izračunava se porezna osnovica umanjnjem za **neoporezivi dio**, i to:

- za izdatak dodatnog doprinosa za zdravstveno osiguranje, ako se isti obračunava iz mirovine
- za osnovni osobni odbitak koji iznosi za osnovni osobni odbitak koji iznosi **530,90 eura**

- (4.000,00kn)
- za dio osobnog odbitka za uzdržavane članove obitelji i invalidne članove obitelji, umirovljenika s invaliditetom i druge odbitke koji se utvrđuju primjenom odgovarajućeg koeficijenta na osnovicu osobnog odbitka.

Odbici za koje se povećava osnovni osobni odbitak za umirovljenika izračunavaju se u postotku od osnovice osobnog odbitka koja od 1. siječnja 2023. iznosi **331,81 euro** (2.500,00 kn). Osobni odbitak za uzdržavanog člana obitelji iznosi **232,27 eura** (0,7 od 331,81), **132,72 eura** za invalidnost (0,4 od 331,81 eura), **232,27 eura** za prvo uzdržavano dijete (0,7 od 331,81 eura), **331,81 eura** za drugo uzdržavano dijete (1,0 od 331,81 eura) itd. Ujedno, osobni odbitak za umirovljenika i uzdržavanog člana obitelji i djecu kojima je utvrđena 100% invalidnost po jednoj osnovi i/ili koji zbog invalidnosti imaju na temelju posebnih propisa pravo na doplatu za pomoć i njegu iznosi **497,72 eura** te povećava osobni odbitak za 1,5 od 331,81 eura. Osobne odbitke umirovljenicima priznaje i evidentira Porezna uprava te dostavlja HZMO-u podatke koje HZMO koristi pri obračunu poreza. Stoga umirovljenici ne trebaju dostavljati HZMO-u porezne kartice. Na tako dobivenu mjesečnu poreznu osnovicu do 3.981,69 eura (30.000,00 kn) porez se obračunava po stopi od **20%**, a na mjesečnu poreznu osnovicu veću od 3.981,69 eura (30.000,00 kn) po stopi od **30%**.

Umirovljeniku sa statusom **hrvatskoga ratnoga vojnog invalida iz Domovinskog rata** obračunati predujam poreza umanjuje se i za postotak invalidnosti prije umanjenja predujma za 50%. Obračunati predujam poreza umanjuje se za 50% umirovljenicima po osnovi ostvarenog dohotka od mirovine.

Korisnicima kojima se uz mirovinu ostvarenu u R Hrvatskoj isplaćuje i **mirovina ostvarena u inozemstvu**, HZMO na mirovinu ostvarenu u R Hrvatskoj koja se oporezuje prema hrvatskim propisima obračunava porez uz primjenu osobnog odbitka te je ukinuta mogućnost da se korisnik opredijeli na koju mirovinu želi da mu se primjenjuje osobni odbitak. Predujam poreza na dohodak po osnovi mirovine iz inozemstva koja podliježe oporezivanju u R Hrvatskoj korisnik plaća isključivo prema rješenju Porezne uprave, koja će pri izračunu predujma poreza na dohodak po osnovi inozemne mirovine uzeti u obzir i mirovinu koju porezni obveznik ostvaruje od tuzemnog isplatitelja.

Sve informacije pronađite na www.mirovinsko.hr.

KORISNICI MIROVINA - isplata u siječnju 2023.

Vrsta mirovine	Broj korisnika	Prosječne svote mirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	492 166	408,58 EUR
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	47 912	536,35 EUR
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO-a	77 273	361,54 EUR
Prijevremena starosna mirovina	207 718	396,09 EUR
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	379	437,68 EUR
Invalidska mirovina	96 878	308,73 EUR
Obiteljska mirovina	211 079	306,58 EUR
UKUPNO - ZOMO	1 133 405	380,97 EUR
Korisnici koji su u 2022. godini prvi put ostvarili pravo na mirovinu - ZOMO		
	Broj korisnika	Prosječna netomirovina
Starosna mirovina	23 148	382,34 EUR
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	5 726	504,86 EUR
Prijevremena starosna mirovina	6 864	412,74 EUR
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	20	459,62 EUR
Invalidska mirovina	2 043	300,66 EUR
Obiteljska mirovina	12 803	348,38 EUR
UKUPNO	50 604	388,47 EUR
Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	109 422	587,53 EUR
Prosječna ukupna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	219 720	531,94 EUR
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO-u	280 325	259,25 EUR
Korisnici najviše mirovine prema Zakonu o najvišoj mirovini	1 729	1.068,57 EUR
Ukupan broj osiguranika		1 607 734
Ukupan broj korisnika mirovine		1 227 671
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika		1:1,31
Prosječna netoplaća u Republici Hrvatskoj za studeni 2022.		1.050 EUR
Prosječna starosna mirovina ZOMO korisnika koji su pravo na mirovinu ostvarili u 2022. godini		407,84 EUR
Korisnici mirovina - muškarci (46,07%)		565 571
Korisnici mirovina - žene (53,93%)		662 100
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		31 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		72 godine
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2022. godini - ZOMO		34 godinE
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2022. godini - ZOMO		63 godine



TREŠNJEVKA SJEVER Sve o novom modelu obiteljskih mirovina

se povećava za 10 posto, ali i da je po prvi put uvedena mogućnost da osoba može uz svoju, primati i dio mirovine preminulog partnera, točnije 27 posto od usklađene obiteljske mirovine. Postavljen je i cenzus, prema kojem osoba koja prima svoju i dio partnerove mirovine ne može imati više od 80 AVM (aktualnih vrijednosti mirovine) koja trenutno iznosi 6.212 kuna, ali je naglašeno da se cenzus automatski povisuje sa svakim usklađivanjem mirovine.

Sudionike su zanimala i druga pravna pitanja, primjerice kada će se ukinuti ugovori o dosmrtnom uzdržavanju, te im je odgovoreno da je SUH dobio pozitivne signale da bi se to pitanje konačno moglo riješiti, a 27. siječnja 2023. je Ministarstvo pravosuđa i uprave konačno i donijelo Odluku o osnivanju Radne skupine kojom bi se to pitanje riješilo kroz izmjene i dopune Zakona o obveznim odnosima.

Na radionici su sudjelovali brojni članovi SUH-a, te su bili vidno zadovoljni predavanjem, a što dokazuje i odlična ocjena iz popunjenih evaluacijskih listića.

Prva od tri radionice u sklopu projekta „Nazovi, piši, dođi: pravna pomoć stiže“ koji je financiran od strane Grada Zagreba održana je 19. siječnja 2023. u Radničkom domu u Zagrebu, a u organizaciji Podružnice SUH-a Trešnjevka. Glavna tema svih radionica bile su novosti u izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju, s naglaskom na novi model obiteljske mirovine.

Voditeljica Pravnog savjetovališta SUH-a Štefica Salaj tako je sudionicima objasnila kako od 1. siječnja 2023. godine iznos obiteljskih mirovina

NOVI ZAGREB Kako dokazati izvanbračnu zajednicu?

Druga radionica Pravnog savjetovališta SUH-a u sklopu projekta „Nazovi, piši, dođi: pravna pomoć stiže“ koji je financiran od strane Grada Zagreba održana je 24. siječnja 2023. u prostorijama Podružnice SUH-a Novi Zagreb. Sudionike je zanimala glavna tema radionice, novi model obiteljskih mirovina, pa je tako jedno od pitanja bilo i kako dokazati izvanbračnu zajednicu na što je pravnica SUH-a Štefica Salaj kazala kako HZMO kao dokaz traži rješenje općinskog suda o postojanju takve zajednice, te da izjava obaju partnera potpisana kod javnog bilježnika o postojanju izvanbračne zajednice neće biti dovoljna.

Postavljeno je i zanimljivo osobno pitanje što ako se bračni drugovi razvedu, ali ostanu živjeti u istom kućanstvu, da li nakon smrti jednog partnera druga osoba može zatražiti obiteljsku mirovinu, na što je odgovoreno da teoretski može ako se dokaže da su nastavili živjeti u izvanbračnoj zajednici, a što podrazumijeva trajniju ekonomsku i emotivnu zajednicu. No, s obzirom da su se razveli pitanje je kakvo bi bilo sudsko rješenje u pogledu emotivne zajednice koja mora imati iste učinke kao i bračna zajednica.

Sudionike je zanimalo kada će se promijeniti nepovoljna formula



usklađivanja, koja nedovoljno prati rast cijena, te im je rečeno kako SUH redovito šalje zahtjeve i javno istupa da se uvede nova, povoljnija formula usklađivanja koja će povećati mirovine svima, te da se taj zahtjev nalazi i na stolu Radne skupine za analizu mirovinskog sustava koja je osnovana krajem 2022. godine. Sudionici radionice su predavanje ocijenili s prosječnom odličnom ocjenom.

PEŠČENICA Bruto ili neto iznos cenzusa?



Posljednja, treća radionica Pravnog savjetovališta SUH-a u sklopu projekta „Nazovi, piši, dođi: pravna pomoć stiže“ koji je financiran od strane Grada Zagreba održana je 26. siječnja 2023. u prostorijama Podružnice SUH-a Peščenica. U vezi novog modela obiteljskih mirovina sudionike je zanimalo da li se za gornji cenzus od 80 AVM,

odnosno trenutnih 6.212 kuna, gleda bruto ili neto iznos mirovine, na što im je pravnica Štefica Salaj odgovorila kako se nažalost gleda bruto iznos, tako da primjerice netko kome je bruto mirovina 6.000 kuna, a neto dvjestotinjak kuna manja, svedeno će trenutno moći dobiti tek 212 kuna dijela obiteljske mirovine preminulog partnera.

Zanimalo ih je mogu li i oni koji su otišli u prijevremenu mirovinu dobiti dio mirovine preminulog, na što su dobili potvrđan odgovor, ali uz opasku da to mogu ako su ostvarili uvjet od napunjenih 65 godina života.

Na ovoj radionici sudionici su postavljali i puno drugih pitanja iz mirovinskog osiguranja, pa su pohvalili zahtjeve SUH-a da se uvede 13. mirovina, zatim povećaju mirovine za 10,5 posto zbog duga nastalog zbog krivo izračunate prve AVM od 1.1.1999. godine, promijeni formula usklađivanja, ali su i dali prijedlog da se zbog velikog skoka cijena, ponekad i na dnevnoj bazi, mirovine ubuduće usklađuju svaka tri mjeseca, a ne svakih šest mjeseci što je trenutno slučaj. I na ovoj radionici sudionici su iskazali visoko zadovoljstvo održanim predavanjem. U sve tri radionice sudjelovala je i volonterka Anita Prusina, diplomirana pravica.

BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA Kata umjesto Stjepana

Radno je bilo u Sikirevcima, gdje su 19. siječnja 2023. održane i skupština Županijskog povjereništva SUH-a Brodsko-posavske županije, te skupština Podružnice SUH-a Sikirevci. Na sjednici Županijskog povjereništva na kojoj je sudjelovalo 18 od 21 pozvanog delegata izabrana je nova predsjednica, Kata Kolarić iz Sikirevaca, koja je tako zamijenila dosadašnjeg uspješnog predsjednika Stjepana Rakitića, koji je zbog preuzetosti odstupio s te funkcije. Također, donesena je odluka da Županijsko povjereništvo stekne pravnu osobnost, te bi cijeli proces trebao biti gotov u veljači.

Nakon toga je uslijedila i sjednica Podružnice SUH-a Siki-



revci, na kojoj je sudjelovalo čak 72 od 105 članova. Na njoj je potvrđeno da Stjepan Rakitić ostaje i dalje predsjednik podružnice, ali je izabrano puno novih članova u Predsjedništvo koje sada ima čak 17 članova. Za tajnicu je izabrana Marija Mihalina, a za blagajnika Anto Knezović. I podružnica iz Sikirevaca je odlučila postati druga, te je, uz suglasnost Zagreba, donesena odluka i pokrenut proces dobivanja pravne osobnosti, koji je pri kraju.

S.R.



PULA

Neobična i nesigurna godina

29. prosinca 2022. u Hotelu Pula. Dostjerani, raspoloženi, bučni i razdragani međusobno su se pozdravljali i radovali ponovnom susretu nakon 2 godine.

Zajedničkom večerom, plesom i pjesmom, te bogatom lutrijom razdragani umirovljenici su ispratili staru, umornu, bolesnu i nesigurnu godinu, u nadi da će nova godina koja dolazi donijeti više zdravlja i sigurnosti, veselja, radosti, zadovoljstva i mogućnosti za puno međusobnog druženja kroz susrete, izlete, radionice...

Predstavnica Udruge SUH Pula Bruna Jovanović, zajedno s predsjednicom ŽP SUH-a Istarske županije Đinom Šverkom, u siječnju su kao delegatkinje prisustvovalе izbornoj skupštini talijanskog sindikata umirovljenika SPI CGIL podružnica Friuli-Venezia-Giulia, gdje su obje izabrane u Predsjedništvo te podružnice, što je dokaz kvalitetne suradnje i participacije istarskih SUH-ovaca s talijanskim bratimljenim podružnicama.

Dubravka Karčić

Ova je godina bila neobična u svemu. Nesigurna. Zahtjevna za prilagođavanje. Vruća i suha. Teška i neuhvatljiva. Upravo od takve čudne godine, umirovljenici Udruge SUH-a Pula oprostili su se u četvrtak,

PEŠČENICA Šoping u Italiji

Grupa od deset članova Podružnice SUH-a Peščenica iz Zagreba 8. siječnja 2023. odlučila je otići na izlet u šoping u Italiju. Putovanje je svakako olakšao i ulazak Hrvatske u Schengen, pa se preko granica išlo brže nego inače. Glavni cilj izleta bili su šoping centri u Monfalcone, Palmanovi i Villesseu. Krenulo se u ranim jutarnjim satima, točnije u 6 ujutro s Velesajma, a vratili su se u kasnim večernjim satima.

U međuvremenu, naši penzići su obnovili zalihe, kupujući po prihvatljivim cijenama, ali su i uživali u zajedničkom nedjeljnom druženju. Kako svake prve subote u mjesecu podružnica organizira i druženje uz glazbu, tako je bilo i 7. siječnja i 4. veljače, kada se okupilo dvadesetak članica i članova, koji su se dobro zabavili uz



ples i zakusku. U prostorijama podružnice 26. siječnja održana je i radionica Pravnog savjetovališta SUH-a gdje je pravica Štefica Salaj sudionicima davala jako korisne informacije o novom modelu obiteljskih mirovina.

Mirjana Novačić

DUBROVNIK

U Kotor „na svetog Tripuna“

Četrdesetak članova Podružnice SUH-a Dubrovnik 5. veljače posjetilo je Kotor gdje su prisustvovali proslavi dana lokalnog sveca i zaštitnika, svetog Tripuna. Posebno zanimljiva bila je ceremonija proslave koju su upotpunili pripadnici čuvene Bokeljske mornarice, koji su na trgu odradili svoje postrojavanje.

Nakon ceremonije je „pala“ i zajednička fotografija naših članica s mornarima obučenima u tradicionalne odore. Nakon dojmive feste svetog Tripuna članovi su zadovoljni otišli na ručak u obližnji Perast, gdje su uživali u lijepom ambijentu i atmosferi, a koliko je bila dobra atmosfera govora i činjenica da se za ručkom i pjevalo. U Perastu su članovi posjetili i crkvu svetog Nikole, kao i lokalni muzej u kojem se nalazi i pomorska i etnografska i povijesno-umjetnička zbirka.

Z.K.



DONJA DUBRAVA Izabrana nova predsjednica

U petak 13. siječnja 2023., u nazočnosti dvadesetak novih članova, održana je prijevremena Izborna skupština Sindikata umirovljenika Hrvatske podružnice Donja Dubrava Zagreb. Skupštini su prisustvovali i gosti, zamjenica predsjednice SUH-a Biserka Budić, izvršna tajnica SUH-a Mira Hendija,

predsjednik podružnice Podsljeme Ivan Ročić te bivša predsjednica podružnice Donja Dubrava Albina Benčec.

Novoizabrana predsjednica Mira Belošević zahvalila se na ukazanom povjerenju riječima: "Dragi prijatelji i budući članovi hvala vam na odazivu, a ja ću se truditi da opravdam vaše povjerenje!" Termini

za druženje u Mjesnoj samoupravi u Vrpoljskoj ulici 10 ostali su nepromijenjeni, tako su vrata otvorena svakog petka od 17:30 - 21:00 sati, a plesne zabave počevši od veljače 2023. održavat će se svaku drugu nedjelju u mjesecu od 17:00 do 22:00 sati.

I.R.

VRGORAC Srednjoškolci svirali penzićima

Na domjenku organiziranom 10. prosinca 2022. okupilo se 30 članica i članova Udruge SUH Vrgorac, koji su imali dvostruki razlog za slavlje. Naime, osim proslave nadolazećeg blagdana druženje je poslužilo i za svečanu proslavu 25. godišnjice osnutka te podružnice, a danas udruge SUH-a. Svoj obol djelovanju svih tih godina dalo je preko 350 vrgoračkih umirovljenika. Bilo je to prekrasno druženje uz hranu i piće, gdje se prisjećalo svih onih izleta, radionica, zajedničkih putovanja, ali i dragih osoba koji više nisu s njima.

Samo četiri dana kasnije u sklopu projekta Centra izvrsnosti u prostorije udruge stigli su srednjoškolci koji su darivali naše umirovljenike slasticama, a jedan od njih je donio harmoniku te zasvirao, te se zapjevalo i zaplesalo. Atmosfera je bila toliko vesela, da su mnogi penzići rekli da se dugo nisu tako zabavili.

Članovi vodstva udruge nisu mirovali, te su pred Božić odlučili posjetiti sve bolesne i



slabo pokretne članove, te korisnike starijeg doma. Posjete su ih jako razveselile. Za sreću je nekad dovoljno samo malo, stisak ruke, osmijeh i topla riječ.

Senka Erceg

PODSLJEME Tulum za dugi život



Malo je reći da je bilo veselo na zabavi koju je 21. siječnja organizirala Podružnica SUH-a Podsljeme u Zagrebu. U društvenom domu Bidrovec okupilo se tridesetak umirovljenika željnih dobre zabave. Uz aperitiv, kavu, kolače i večeru uvijek je osigurana i živa glazba, a to znači samo jedno - plesanje i pjevanje nekoliko sati. Našim penzićima nije nedostajalo kondicije jer su većinu vremena proveli na nogama plešući i pjevajući.

Za dobru kondiciju zaslužan je i redovit odaziv na kako organizatori kažu „najbolji tulum u gradu“, a koji se održava svake treće subote u mjesecu. Svi koji jednom dođu na ovaj tulum, uvijek se i vraćaju, pa je doista opravdao svoju reputaciju.

I.K.

TREŠNJEVKA SJEVER Kako izraditi sapun

Petnaestak članica Podružnice SUH-a Trešnjevka Sjever iz Zagreba sudjelovalo je na radionici osnovne izrade sapuna. Radionica je održana 1. veljače 2023. godine u prostorijama knjižnice Voltino, a SUH-ovke je ugostila Višnja Havelka, voditeljica radionice koja je pokazala kako se na jednostavan način mogu izrađivati prirodni sapuni. Sve članice sudjelovale su u izradi sapuna različitih oblika i boja. Tako je stol na kojem su se izrađivali sapuni na kraju bio ispunjen sapunima u obliku cvjetova, srca i leptirića.

Atmosfera je bila vesela i ugodna te je cijela prostorija mirisala na ljubav, što je ujedno i bio slogan na pozivu za okupljanje na ovu radionicu. SUH-ove polaznice radionice bile su oduševljene prezentacijom te činjenicom da su na vrlo lagan način naučile još jednu zanimljivu i korisnu vještinu, te su svi izrazili želju da se uspostavi suradnja i da se nastavi s radionicama.

V.B.



Groznica petkove večeri

Zadnji petak u mjesecu već tradicionalno je rezerviran za zabavu u prostorijama udruge SUH-a Dugo Selo. Tako je bilo i 27. siječnja 2023. kada se okupilo dvadesetak članova i članica. Vrijedne članice na stolove su donijele svojih ruku djelo, domaće kolače, te se uz njih i piće uživalo u pauzama od plesa i slušanja glazbe. Atmosfera je, kao i uvijek bila odlična, te je zabava trajala do kasnih sati.

S obzirom da su još daleko proljeće i topliji dani, vodstvo udruge organiziralo je odlazak na dvodnevni izlet u Daruvarske toplice, gdje će članovi 14. i 15. veljače uživati u kupanju u toplim bazenima i termalnim vodama.



U ožujku će se pak, u suradnji s Domom zdravlja Dugo Selo u prostorijama udruge održati i besplatno mjerenje tlaka i šećera u krvi za sve članove.

Milivoj Marić

DONJI MIHOLJAC Izazov stolnog tenisa



Nakon što su se 27. prosinca 2022. članovi udruge SUH-a Donji Miholjac odlično zabavili na božićno-novogodišnjoj zabavi u Vili Valpovo, već 5. siječnja organizirano je novo druženje, ovaj put u manjem broju, jer se u prostorijama udruge sastali Predsjedništvo i Nadzorni odbor. Tako su se na prvom okupljanju u 2023. godini planirale aktivnosti za ovu godinu, ali i raspravljalo o svemu dobrom učinjenom u prošloj godini. Osim važnih tema, na stolu su bile i one ukusne, odnosno kolači i piće kojima su se svi prisutni počastili.

Također, već dugi niz godina u suradnji s lokalnom osnovnom školom članovi i članice imaju mogućnost korištenja dvorane, pa tako dvaput tjedno po sat vremena, utorkom i četvrtkom, igraju stolni tenis, koji dobro dođe za opuštanje i izbacivanje negativnosti, ali i za druženje pa čak i nadmetanje tko će biti bolji. Također, i članice udruge dvaput tjedno koriste dvoranu gdje im je omogućeno vježbanje tzv. zdravstvene gimnastike, gdje u skladu sa svojim godinama i mogućnostima izvode različite vježbe.

Nisu to jedine aktivnosti, jer udruga organizira i nordijsko hodanje, igranje šaha, kartanje i pikado, tako da svatko nađe ono što ga zanima.

Zlatko Risek

LABIN SUH-ovci humanitarci

Vrlo aktivne bile su članice i članovi SUH-a Podružnice Labin u prosincu 2022. Tako su od 5. do 15. prosinca 2022. boravili u Banji Vrućici u BiH, gdje su osim obavljanja svojih medicinskih pretraga i terapija, uživali i opušitali se na bazenima s ljekovitom vodom, kao i odlascima u prekrasne šetnje, ali i zabavama na plesnim večerima. Za ispraćaj stare godine organizirano je tradicionalno druženje članica i članova u lijepom ambijentu istarske konobe, gdje se uživalo u ukusnoj hrani, živoj glazbi i plesu.

U mjesecu dobrote i darivanja članice podružnice zajedno sa predstavnicama udruge Liga protiv raka Labin odradile su i hvalevrijednu humanitarnu akciju. Kroz četiri subote na labinskoj tržnici podijelile su više od 400 besplatnih obroka doniranih od jednog labinskog ugostitelja uz prikupljanje dobrovoljnih priloga za kupnju novog mamografa za žene Labinštine.

Prekrasna zajednička druženja i aktivnosti tijekom 2022. godine rezultirala su i uključanjem u podružnicu više od 200 novih članica i članova. Uspješna godina završena je sa stilom, 28. prosinca, odlaskom na čarobni advent na



Trsatskoj Gradini, a zatim uživajući na predivnom novogodišnjem gala koncertu Riječkog simfonijskog orkestra u HNK Ivana pl. Zajca u Rijeci.

Eni Modrušan

SPLIT Dalmatinci na snijegu

Veliki interes za zimske radosti vladao je u Udruzi SUH-a Splita, pa ne čudi da se pun autobus Dalmatinaca uputio na jednodnevni izlet na Kupres, gdje su članovi 28. siječnja 2023. uživali u prekrasnom zimskom ugođaju. S obzirom na godine, nije bilo hrabrih koji bi baš stali na skije i spuštali se niz planinu, no zato je bilo grudanja i hodanja po prekrasnoj prirodi. Nakon hlađenja na otvorenom, stiglo je i grijanje u zatvorenom te ručak u restoranu skijaškog odmarališta.

Nažalost, dogodila se i jedna nezgoda, jer je jedna članica slomila nogu, no zahvaljujući medicinskoj sestri i šoferu hotela AdriaSki članica je dobro medicinski zbrinuta te se zajedno s članovima autobusom vratila kući u Split na oporavak. U planu je još puno aktivnosti, prva sljedeća u veljači je maskenbal, a kojim će se proslaviti Valentinovo. Uz dostupnu cijenu osigurano je sve, glazba, aperitiv, večera po izboru, vino, desert i ples.

Asja Tomin



Zvuk koji ubija

Uhvaćeni smo u opasnu mrežu prekomjerne buke. Bez obzira radi li se o glasnom, iznenadnom zvuku ili o stalnom, jakom zvuku, buka je puna opasnosti za zdravlje svih nas. Počela je poprimati i epidemijske razmjere. Sjetimo se samo milijuna automobila, kamiona i autobusa koji tutnje cestama. Nadodajte tome zvukove u industriji i građevinarstvu: pneumatski čekići, kompresori, jedinice za kondicioniranje zraka, električne bušilice, zatim buku u disko klubovima itd. Jačina buke kojoj su stanovnici gradova izloženi raste svake godine.

Prag smetnji za čovjeka su zvukovi jačine 50 do 90 decibela. Prag boli je 120 decibela, bučne kosilice 107 decibela, aparat za zakivanje 130, avion pri polijetanju 150 decibela, treštanje nekoliko električnih gitara u rok muzici 114 decibela itd. Medicinska saznanja govore da buka jačine do 70 decibela uglavnom ne predstavlja značajniji zdravstveni hazard.

Poznata granica opasnosti

Autonomni nervni sustav (koji regulira rad srca, temperaturu, probavu i disanje) počinje reagirati na 70 decibela, a to odgovara zvuku prometa u relativno tihom gradskoj cesti. Na toj razini uočeno je suženje arterija, što povećava dijasstolički tlak i smanjuje dovod krvi u srce. Kako se intenzitet zvuka pojačava, učinci postaju jači i jači: šire se zjenice, suše se usta i jezik, gubi se boja kože, grčevi u nožnim, trbušnim i grudnim mišićima, iznenadno pojačano stvaranje adrenalina, zaustavljanje protoka želučanih sokova i pojačano lupanje srca.

Premda je iznenađujuće prilagodljiv na većinu promjena

u okolini, ljudski organizam ne pokazuje znakove sposobnosti prilagođavanja na buku. Članovi svakog rock benda, zbog izloženosti velikoj buci (visoka razina decibela od čak 115) veoma često doživljavaju oštećenja sluha – prolazna, stalna ili čak potpuni gubitak sluha – ovisno o dužini boravka u takvoj atmosferi.

Procjenjuje se da su dvojica od trojice radnika žrtve primjetljivog oštećenja sluha, koje je u vezi s poslom, to jest uzrokovano stalnim djelovanjem glasnih zvukova (preko 80 decibela). Čak 50 posto onih koji su izloženi buci jačoj od 95 decibela (brodogradilišta, ljevaonice, čeličane, tvornice parnih kotlova) imat će gubitak sluha nakon deset godina. Gubitak je nepopravljiv.

Rizici i u domaćinstvu

Industrija i disko klubovi nisu jedine prijeteće. Okruženi smo stotinama proizvođača buke, uključujući usisavače prašine (81 decibel), kuhinjski mikseri (93 decibela), vanbrodski motori (102 decibela), motorne kosilice (103 decibela), koji svi mogu uzrokovati oštećenje, ali i gubitak sluha.

Iznenadni jaki zvuk ili prolongirana jaka buka može imati znatan negativan učinak ne samo na sluh, nego i na srčane bolesnike, na one koji pate od astme, i ono manje kobno, na stvaranje grčeva u trbuhu. Osim toga, takva buka može biti i stresni faktor.

Sve u svemu, buka je stvaran, rastući zdravstveni problem. Mjere za njegovo zaustavljanje i rješenje moraju se poduzeti, bez obzira na cijenu, jer javno zdravstvo je iznad bilo kojeg financijskog razmatranja. Nemilosrdan teror buke koja zagađuje našu dnevnu okolinu i napada naše zdravlje mora biti doveden pod kontrolu. Uz čvrstu politiku i razne tehničke pomoćne mjere to je realno moguće.

dr. Ivo Belan

LJUBAV NA ČETIRI NOGE

Zagrebački domovi bez ljubimaca

Za doživljaj i osjećaj doma vrlo je bitan i prostor doma za starije. U Hrvatskoj stanovnici domova za starije osobe nemaju status stanara i ne mogu svoje sobe opremiti vlastitim stvarima, kao što to, na primjer, mogu korisnici u Švedskoj, ističe se u istraživanju Instituta za antropologiju, naglašavajući da su problem s donošenjem privatnih stvari koje pridonose osjećaju doma – domska pravila.

Pravilo koje često pogađa starije osobe koje su imale kućne ljubimce prije dolaska u dom je da u sobama ili drugim domskim prostorima nije dozvoljeno držati kućne ljubimce. Neki domovi dodatno ističu da nije dozvoljeno hraniti golubove i druge ptice na balkonima i prozorima doma. Ispitanici u istraživanju u zagrebačkim domovima su u većem broju imali kućne ljubimce pa ih je dosta navelo kao izvor stresa pri odlaska u dom, ostavljanje kućnih ljubimaca na brigu i skrb drugima.

Brojna istraživanja potvrđuju kako kućni ljubimci imaju značajan utjecaj na psihičko, fizičko i emocionalno zdravlje starijih osoba. Tomu najviše doprinose psi. Briga i druženje s njima ujedno je i tjelovježba, dobri su za socijalizaciju, a

osiguravaju i svakodnevno društvo, što je posebno važno za samce. Znanstvenici su proučavali učinak mačaka, pasa, hrčaka, ptičica, pa čak i zlatnih ribica na psihički oboljele. Kućni ljubimci su im pružali osjećaj bezuvjetne ljubavi i podrške i ublažavali brige, usamljenost i tugu.



Stres kao okidač bolesti

„Tko želi ostati snažan, zdrav, živjeti duže, mora biti umjeren u svemu. Boraviti na svježem zraku, brinuti se o svom tijelu, raditi tjelesne vježbe, čuvati hladnu glavu i tople noge, bolesti liječiti gladovanjem, a ne lijekovima!“ (Hipokrat). Prema definiciji Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) „Zdravlje je individualno iskustvo blagostanje, a ne samo puka odsutnost bolesti ili slabost.“ A jedan engleski liječnik, prije više od 130 godina, obznanio je: „Mnogi, sve dok im se zdravlje ne pogorša i bolest uvelike uznapreduje, ne razmišljaju o odlasku liječniku. Tisuće ljudi, koji vjeruju da su zdravi, imaju neku fizičku ili psihičku bolest“.

Živimo u vrijeme koje je ispunjeno stresom, kao posljedica ubrzanog tempa života, ali i kao posljedica sve težeg preživljavanja. Stres je izvor sukoba, bolesti i drugih problema kod ljudi. Skriveni, pritaženi stres, zapravo je unutarnja napetost koja se temelji na potisnutim emocijama, koje se gomilaju, a kao rezultat toga su depresija ili neki drugi zdravstveni problemi. Nažalost, gomilanje tih negativnih emocija okidač su za pojavu i najtežih bolesti. Stres izravno ili neizravno utječe na pojavu bolesti jetre, dijabetesa, visokog tlaka, kolesterola. Savjetuju nas da se zdravo hranimo, da jedemo pametno, jer kako kažu, to je jedan od načina borbe protiv stresa.

Kako danas živjeti prema svim tim savjetima kojima nas svakodnevno obasipaju? Kažu nam, hranite se zdravo, krećite se, redovito odlazite na liječničke preglede. Mnogi umirovljenici s mizernim mirovinama teško si mogu priuštiti i onaj minimalni dio neophodnih namirnica, koje se nalaze na popisu zdrave prehrane.

Nakon uvođenja eura uvelike se piše i govori o poskupljenju kave. Bez kave u kafiću se može, ali s druge strane, bez hrane i lijeka se ne može. Svjedoci smo da su uz osnovne živežne namirnice, drastično poskupjeli i mnogi lijekovi. Tako je, primjerice cijena lijeka za glavobolju sada duplo veća, nego što je bila krajem prošle godine. U studenom je cijena toga lijeka iznosila 161 kunu (21,37 eura), a sada je cijena 42,86 eura (322,93 kuna). Znači, poskupio je duplo. Radi se o lijeku s dopunske liste. Sezona je gripe, jedne od najraširenijih i najčešćih sezonskih, raznih bolesti koju uzrokuje virus. S njom se susrećemo svake godine, pa tako i ove. Jedna gospođa šokirala se kada je nedavno došla u ljekarnu kupiti sirup protiv kašlja i saznala da mu je cijena od prošle godine povećana za 50 posto.

Početkom siječnja, dok sam više od dva sata bila u Fini, u dugačkom redu većinom stariji ljudi, disciplinirano su čekali i usput razgovarali o svom zdravstvenom stanju. Razgovor je počeo nakon što je jednoj mladoj majci, sa sinom od oko 10 godina, zaštitar dopustio da preko reda ode do šaltera. Nitko se nije bunio nakon što su čuli da dječak boluje od autizma. Razgovor je započela jedna gospođa pričom o problemima koje joj radi prvi susjed. Ona živi u obiteljskoj prizemnici, a susjed svakodnevno na razne načine vrši na nju pritisak. Pokušava ju prisiliti da se iseli i njemu proda kuću, kako bi on mogao na tom mjestu izgraditi višekatnicu. Požalila se da joj to utječe na zdravlje: „Dijabetičarka sam i imam povišen kolesterol. Kuću sam prepisala na kćerku i ne želim se iseliti.“ Nekako spontano i ostali su počeli pričati o svojim bolestima.

„Kažu nam, hranite se zdravo, krećite se, redovito odlazite na liječničke preglede. Mnogi umirovljenici s mizernim mirovinama teško si mogu priuštiti i onaj minimalni dio neophodnih namirnica, koje se nalaze na popisu zdrave prehrane“

Gospođa Ana: „Meni je 68 godina. Zbog narušenog zdravlja nisam mogla više raditi pa sam otišla u prijevremenu mirovinu. Bole me noge, imam artrozu.“ Gospođa Žana: „Muči me kronični gastritis.“ Stariji gospodin: „Razdražljiv sam, brzo se umaram znojim se noću, malo spavam i ovo mi čekanje teško pada.“ Gospođa, koja se oslanjala na hodalicu, rekla je da ima cistu na bubregu i slab mjehur. Ovo je samo kratki presjek općeg zdravstvenog stanja naših umirovljenika na slučajnom uzorku.

Danas postoje mnogi časopisi koji pišu o zdravlju, ali postavlja se pitanje: možemo li uvijek vjerovati objavljenim savjetima? Isto tako mnogi se pitaju, trebaju li uvijek vjerovati liječniku i medicini?

U svakom slučaju treba biti oprezan, jer često je cijeli tekst napisan s jednom, jedinom namjerom kako bi reklamirali neki proizvod. Također neki autori imaju, a neki nemaju, medicinsko obrazovanje. Kada pišu o sportu, fitnessu, zdravom načinu života u prirodi, tada mogu biti i od koristi.

Kao što kaže stara latinska izreka: „Zlo-upotreba nije upotreba, nego pokvarenost“. Od kako je svijeta i vijeka uvijek je bilo onih koji su se pokušavali okoristiti lakovjernim ljudima. Danas smo svjedoci raznih vrsta internetskih prijevara. Jedna od njih je oglašavanje i prodaja raznih zdravstvenih preparata. Mnogobrojni su oglasili kojima mame „nevjerojatnim“ sastojcima koji navodno sve liječe! Pa tako primjerice reklamiraju se razni proizvodi i uvjeravaju nas kako „Treba samo jedna žličica reklamiranog praha dnevno i tjedno izgubite 12 kg!“, zatim „Liječenje gljivične infekcije na noktima za samo 3 minute“, „Bezbolno uklanjanje papiloma i bradavica“. Prodaju i neku „Super salatu za izlječenje raka“, kremu za pomlađivanje lica koja uklanja bore i potiče obnovu kolagenih vlakana.

Sve je to mamac za naivne, uvjerenе da će brzo i lako riješiti svoje zdravstvene probleme. To nisu lijekovi. Eventualno se radi o dodacima prehrani koji nisu prošli proceduru za lijekove, što znači da ne liječe, već samo pomažu u održavanju zdravlja. Nažalost mogu čak i ugroziti zdravlje. Trebamo biti veoma oprezni i ne nasjedati na sve te oglase. Prema jednom istraživanju Svjetske Zdravstvene Organizacije (SZO) oko 50 posto lijekova, koji se prodaju preko interneta, su krivotvoreni lijekovi. Najviše se krivotvore lijekovi za poboljšanje stila života, kao što su lijekovi za liječenje erektilne disfunkcije, lijekovi za liječenje pretilosti, intelektualni stimulansi.

Ljudi, kako bi ublažili bol, fizičku ili psihičku, pokušavaju si pomoći na sve moguće načine, pogotovo kada si zbog sve većih cijena, mnogi ne mogu priuštiti kupovinu lijekova i provjerenih zdravstvenih preparata u ljekarni. Najčešće potežu za medikamentima, bez obzira na sumnjivu kvalitetu, jer su uvjereni kako su najdjelotvorniji, to im je i najjednostavnije.

No, ja vam poručujem da vam neće trebati tablete za spavanje, ako prije spavanja prošetate ulicama svoga grada ili mjesta. Uživajte, njeđajte sportski duh u sebi, mislite pozitivno! Medicina nam olakšava život i produžuje ga, ali mi smo ti koji si moramo reći da ne odustajemo i da smo borci.

Drenka Gaković

Da li je izjava o postojanju izvanbračne zajednice dovoljan dokaz

Pitanje: Partner i ja smo prije pet godina kod javnog bilježnika ovjerali zajedničku izjavu da živimo u izvanbračnoj zajednici. Izjava ima i ovjerene potpise dva svjedoka. Partner je umro prije 3 mjeseca. Da li mi je ta izjava dovoljna kao dokaz izvanbračne zajednice kod nasljeđivanja i kod traženja obiteljske mirovine. Dobili smo informaciju da je to dokaz i da je to dovoljno za ostvarivanje prava pa smo to i napravili, a sada mi kažu da to nije dovoljno. **(M.B., Okučani)**

Odgovor: Prema Obiteljskom zakonu izvanbračna zajednica je zajednica života neoženjenog muškarca i neudate žene koja je trajala tri godine ili manje ukoliko je u njoj rođeno zajedničko dijete. Važeće pravne odredbe nigdje ne propisuju postupak registracije ili dokazivanja izvanbračne zajednice u kojem bi dobili dokument koji dokazuje postojanje te zajednice. Također nigdje nije propisan postupak evidentiranja prestanka izvanbračne zajednice. Poznato nam je da se u raznim postupcima traže ovjerene izjave izvanbračnih drugova o postojanju izvanbračne zajednice, ali te izjave služe samo u tim postupcima. Primjerice najmodavci nerijetko traže od partnera najmoprimaca takvu izjavu, ponekad takvu izjavu treba priložiti kod nekih zahtjeva za kredit, odobravanje nekih sredstava, reguliranja prava djece itd. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje u postupku priznavanja obiteljske mirovine traži od podnositelja koji tvrdi da je izvanbračni drug, rješenje općinskog suda o utvrđivanju postojanja izvanbračne zajednice. Zato je potrebno podnijeti prijedlog za pokretanje izvanparničnog postupka kod nadležnog općinskog suda u kojem treba dokazati postojanje izvanbračne zajednice i dobiti sudske rješenje. Vaša izjava i svjedoci bit će jedan od dokaza, ali potrebno je dokazati i to da zajednica nije prestala za života partnera, kao i ostale okolnosti koje traži sud. U ostavinskom pak postupku Vi možete biti nasljednik s istim pravima i obvezama kao bračni drug, ali i tu je teret dokazivanja postojanja i trajanja izvanbračne zajednice na Vama, sukladno traženju onog tko vodi ostavinski postupak (sudac ili javni bilježnik) a zasigurno će ovisiti i o izjavama drugih nasljednika, ukoliko postoje.

Gubitak „bonifikacije“ odlaskom u starosnu mirovinu

Pitanje: Uskoro navršavam 65 godina života i odlazim u starosnu mirovinu, a imam određene dileme što učiniti, odnosno s kojim

točno datumom ići u mirovinu kako ne bih izgubio pravo na povećanje polaznog faktora za 0,15 % po mjesecu za svaki mjesec nakon navršenih godina života propisanih za stjecanje prava na mirovinu. Prema članku 85. Zakona o mirovinskom osiguranju utvrđeno je povećanje tog polaznog faktora, ali mi je rečeno da na to nemam pravo ako navršim 65 godina. Imam 43 godine i 3 mjeseca kontinuiranog i urednog radnog staža. **(Z.M., Zagreb)**

Odgovor: Savjetujemo Vam da idete u mirovinu po osnovi starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika jer za to imate uvjete u ovom trenutku, dakle 60 godina života i 41 godinu staža osiguranja u efektivnom trajanju. Zakon o mirovinskom osiguranju daje pravo na uvećanje polaznog faktora za 0,15 % po mjesecu za svaki mjesec nakon navršenih godina života, ali propisanih za stjecanje prava na starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika. Osoba koja radi duže od toga ima pravo na uvećanje iliti „bonifikaciju“ ako ide u tu vrstu starosne mirovine. Kada navršite uvjete za redovnu starosnu mirovinu, dakle kod vas s navršenih 65 godina, jedina mogućnost je da budete u toj redovnoj starosnoj mirovini i ne možete biti u drugoj vrsti starosne mirovine. Na redovnu starosnu mirovinu ne primjenjuje se „bonifikacija“. Jedina mogućnost „bonifikacije“ je da nastavite raditi i nakon 65. godine, jer se to možete dogovoriti s poslodavcem, dakle da ne odete u redovnu starosnu mirovinu sa 65 godina, nego nastavite raditi. Bilo bi korisno tražiti informativne izračune za starosnu mirovinu dugogodišnjeg osiguranika i redovnu starosnu mirovinu.

Kako predati zahtjev za dio obiteljske mirovine

Pitanje: Brinem se za baku koja je teško pokretna pa joj pomažem i oko predaje zahtjeva za dio obiteljske mirovine nakon pokojnog djeda jer ima pravo na to, a i njena mirovina je mala. Kako da najjednostavnije nabavi i preda taj zahtjev i gdje, jer baka sama to neće moći, a izdavanje i ovjera punomoći su nam trošak i komplikacija. **(B.B., Osijek)**

Odgovor: Vaša baka ne mora osobno predati zahtjev u nadležni ured Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Važno je samo da ona potpiše pisanu tiskanu zahtjeva, a predati ga možete i Vi. Zahtjev za isplatu dijela obiteljske mirovine može se podnijeti i predati u svim područnim službama/uredima HZMO-a, poštanskim uredima diljem Republike Hrvatske i Mirovinskim informativnim centrima. Zahtjev se može podnijeti i online putem e-Usluga HZMO-a unutar sustava e-Građani, ukoliko ste baku uključili u sustav. Tiskanica zahtjeva može se preuzeti na internetskoj stranici HZMO-a ili kupiti u Narodnim novinama, a dostupna je i u područnim službama/uredima HZMO-a.

pravni
savjeti



Odgovara:
Štefica Salaj
dipl. pravnica

Besplatno
pravno
savjetovanje
za članove
Sindikata
umirovljenika
01/4655111/244
ili 01/4615797
e-mail:
suhsavjetovaliste
@gmail.com
ili
[https://www.suh.hr/
savjeti/pitaj-pravnika/](https://www.suh.hr/savjeti/pitaj-pravnika/)

Asmirka Belošević – Mira, predsjednica Podružnice SUH-a Donja Dubrava

Od nezainteresirane buntovnice do aktivne borkinje



„Sve je poskupilo. Ne možemo si ništa lijepo priuštiti da nas razveseli, čak i odlazak na kavu“

Asmirka, ili kako je svi zovu Mira, rođena je 1962. godine u Zagrebu te je u skladnom braku sa suprugom Darkom dobila dvoje djece; kćer Darinka (44) radi kao kemijska tehničarka, a sin Davor (40) je voditelj u poslovnicu jedne tvrtke za kupaonske dodatke. Sada je već i ponosna i sretna baka koja ima četvero unučadi, 21-godišnjeg Andreja, 17-godišnjicu Adrianu, 15-godišnjicu Saru i 11-godišnjeg Dorianana. Andrej je već zakoračio u svijet rada, Adriana se pak bavi slikarstvom, i to vrlo uspješno jer je održala već dvije samostalne izložbe. Sara pohađa strukovnu školu za frizerke, a Dorian ide u peti razred osnovne škole. Mira kaže kako su joj unuci prava životna radost, i da je zbog njih zapravo bogata žena, iako s financijske strane to i nije tako.

Naime, Mira je u invalidskoj mirovini, baš kao i suprug Darko. Skupila je tek 18 godina staža radeći kao kuharica, a više je razloga za to.

„Kad mi je sin trebao krenuti u vrtić, nismo nažalost dobili mjesto, i tada sam prestala raditi jer sam ga morala čuvati. Kasnije sam pak imala problema sa zdravljem, iza mene je 28 operacija čeljusti i tri operacije koljena, ali eto barem sam nakupila dovoljno staža da odem u invalidsku mirovinu. Život me nije mazio, ali ja sam doista primjer one izreke da što te ne ubije, to te ojača, a to znaju svi koji me poznaju“, kaže Mira.

Mirovina joj iznosi 143,35 eura, a zbog tjelesnog oštećenja dobije još naknadu od svega 14,08 eura, što je ukupno 162,43 eura, ili po starom 1.224 kune. Tako da je Mira na vlastitoj koži osjetila umirovljeničku problematiku te se i sama bori da se standard umirovljenika poboljša. Prije pet godina je postala članica SUH-a kada je na jednom druženju u organizaciji

SUH-a upoznala predsjednika Podružnice SUH-a Podsljeme Ivana Ročića. Kaže kako ju je energija na druženju i toplina ljudi od prvog trenutka privukla, te je bila fascinirana viđenim, a ta fascinacija traje i danas. Kaže kako se jednom davno i javila u Pravno savjetovalište SUH-a i dobila svu pravnu pomoć kad joj je bila potrebna, te joj je i to ostavilo odličan dojam o SUH-u.

„Iskreno tad mi nije bilo ni u primisli da ću se ozbiljnije uključiti u SUH. Ali buntovna jesam, a nepravdu ne volim. I tako jedne ne tako davne subote na jednom druženju mi se obratio Ivan Ročić i kazao kako mu je jako drago da ću preuzeti podružnicu Donja Dubrava, a ja nisam imala pojma o čemu priča. Čak sam i odgovorila da mi ne pada na pamet. No, on mi je dobacio da razmislim, a nakon što sam razmislila, prihvatila sam odgovornost i 13. siječnja 2023. godine na izvanrednoj skupštini sam izabrana za predsjednicu podružnice“.

S obzirom da je riječ o brojčano dosta maloj podružnici, glavni cilj Miri je povećati članstvo.

„Moj plan je biti što aktivniji, slušati svoje ljude i njihove probleme, ali i želje. Kako bi se smanjila izoliranost starijih osoba i kvalitetnije ispunilo njihovo vrijeme svakako treba povećati druženja u podružnici, izvući ljude iz fotelje i natjerati ih na neki način da postanu aktivniji“.

Mira je svjesna da sve nabrojano neće biti lako i ostvariti, ali na svom primjeru pokazuje kako se neke stvari mogu pokrenuti. Naime, 2020. godine dobila je certifikat te je licencirana voditeljica za nordijsko hodanje, a puno članova podružnice je uključeno upravo u tu aktivnost, te vrijeme ispunjavaju šetnjama po prirodi, što svakako ima puno zdravstvenih pogodnosti.

I većina njezinih članova ima jednak problem kao i ona, niske

mirovine zbog kojih su osuđeni na puko preživljavanje.

„Sve je poskupilo, pogotovo hrana i lijekovi na koje umirovljenici troše najveći dio svoje mirovine. Ne možemo si ništa lijepo priuštiti da nas razveseli, čak i odlazak na kavu. Po mom mišljenju Vlada nije dovoljno učinila da nas zaštiti, unatoč donesenim nekim mjerama, poput isplata jednokratnih dodataka na mirovine. No, to nije dovoljno jer umirovljenici svejedno žive gore nego prije.“

Mira kao vijećnik u mjesnoj samoupravi dobiva 490 kuna mjesečno, pa je s posljednjim usklađivanjem mirovina od 6,18 posto prešla cenzus od 1.700 kuna prihoda koji je postavio Grad Zagreb u 2021. godini, pa je ostala bez gradske pomoći od 200 kuna mjesečno, i dodatnih 70 kuna koje Grad podmiruje za plaćanje dopunskog zdravstvenog osiguranja. Smatra kako je mnogo takvih primjera gdje umirovljenici na prvu nešto dobiju, a zapravo izgube više nego što su dobili, poput usklađivanja mirovina koje rastu, ali nedovoljno prate rast troškova.

Zbog toga svakako podržava zahtjeve SUH-a za novom formulom usklađivanja mirovina, kao i na povećanje od 10,5 posto za sve umirovljenike umirovljene nakon 1.1.1999. godine zbog krivo izračunate prve aktualne vrijednosti mirovina. Za kraj se osvrnula i na novi model obiteljskih mirovina, koji je na snazi od 1. siječnja ove godine.

„Povećanje od 10 posto obiteljskih mirovina, kao i mogućnost da uz svoju dobiješ i dio mirovine preminulog partnera je dobra i pozitivna stvar. Ali opet nisam zadovoljna postotkom, jer preživjeli partneri u Njemačkoj dobiju 60 posto mirovine preminulog. Nešto se barem pomaklo, ali moramo uvijek težiti prema višem“, zaključila je Mira.

Igor Knežević